

מקרא קודש

דיני ומנהגי ספירת העומר
פסקי הלכות בקיצור נמרץ

נכתב ונערך ע"י
הצב"י משה רצאכי יצ"ו

פעיה"ק בני ברק ת"ו
ניסן שנת ה'תשפ"א ליצירה, ב'ש"ל"ב לשטרות

מקרא קודש – ספירת העומר

יו"ל ע"י בית ההוראה "פעולת צדיק"
בראשות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א
פוסק עדת תימן
טלפון: 1599-500-404 שלוחה 2

*

קובץ זה מחולק חנינם לזיכוי הרבים, להגדיל תורה ולהאדירה
ולחיזוק מסורת יהדות תימן הנאמנה די בכל אתר ואתר

*

שאלות והערות יתקבלו בברכה בטלפון: 03-5704932
בימים א'-ו' בצהריים בין השעות 2:30-3:00
ובימי ד' וה' גם בערב בין השעות 9:00-10:30, בל"נ

*

תוכן העניינים

-
- פרק א' - מצות הספירה וזמנה
  - פרק ב' - סדר ונוסח הספירה
  - פרק ג' - דקדוקים בנוסח הספירה
  - פרק ד' - איסור אכילה ומלאכה לפני הספירה
  - פרק ה' - דיני דילוג וטעות בספירה
  - פרק ו' - מי ששואלו חברו כמה היום בעומר וכדומה
  - פרק ז' - דיני קטן, אשה, אונן, וגר שנתגייר

פרק א'

מצות הספירה וזמנה

ההכנה למצות ספירת העומר

א) מצות ספירת העומר, מצוה יקרה היא עד מאוד, והוא ענין גדול וקדושה עליונה שממשיכים ישראל על עצמם בספירת הימים האלו, כל יום מוסיף ועולה בתיקון ובטהרת נפשו, וסופם ביום החמשים יום מתן תורה, שהיא אש מְצַרְף וּבְכוּרִית מְכַפְּסִים, ובא השמש וטהר:

ועל כן, קודם שיספור, צריך האדם המשכיל והנלבב שיעורר לבו לכוון לטהר עצמו ומחשבותיו, ויכוין וישמח אז שמחה עצומה באמרו בברכה שקודם הספירה אשר "קדשנו במצוותיו" וכו', ובזה יהיה קדוש וטהור. ועיין מה שנכתוב לקמן בתחילת פרק ב':

מצות הספירה בזמן הזה

ב) בערבית מוצאי יום טוב ראשון של פסח, מתחילים לספור ספירת העומר:

ויש אומרים (רי"ף סוף פסחים, רבינו הרמב"ם בהלכות תמידין ומוספין פ"ז הכ"ד, ראבי"ה, ועוד) שגם בזמן הזה שאין בית המקדש קיים ואין מקריבים את העומר, המצוה לספור היא מצוה מן התורה. ויש אומרים (תוס', רשב"א, עיטור, ועוד) שבזמן הזה המצוה לספור מדרבנן, זכר למקדש (עיין במנחות דף ס"ו ע"א. וכן פסק השתילי זתים, וכמו שנראה בדעת מרן הש"ע, ולא חשב כלל למאן דאמר דאורייתא, וכדלקמן בפרק ד' אות ו'. וע"ע אסיפת השיטות בביה"ל רס"י תפ"ט ד"ה לספור, ובחזו"ע ה' יו"ט דף רי"ג, ובס' ספירת העומר להר"צ כהן זצ"ל פ"א הערה ו'). ומדברי גאון עוזינו מהרי"ץ זיע"א בעץ חיים משמע שלכתחילה הוא חושש לשתי הדעות לחומרא. (וכמו שיראה המעיין בדבריו היטב. ועיין לו עוד בשו"ת פעו"צ ח"ג סס"י ר"ו ודוק, ואכמ"ל. וע"ע לאאמו"ר שליט"א בשערי יצחק [פ' תזריע ומצורע, ופ' אחרי מות וקדושים, ה'תשע"ב, שהרחיב בזה] ושם הביא מקור מפורש לשיטת הרמב"ם ממאמר חז"ל שהעתיק במדרש הגדול למהר"ר דוד עדני מקדמוני חכמי תימן, על פסוק [דברים ט"ז, ט'. דף ש"ס] שבעה שבועות תספר לך וכו' תחל לספור שבעה שבועות. תחל לספור, למה נאמר. שכבר אמר שבעה שבועות תספר לך, ולמה חזר וכפל תחל לספור. להביא גם שלא בפני הבית. וכיוון לזה מדנפשיה בעל אור החיים שם ע"ש. וכיו"ב הובא עוד בשמו בס' ספירת העומר דף ח' בטעם הכפילות בפסוק שבפרשת אמור וספרתם לכם "ממחרת

זמן הספירה לכתחילה

ג) מצוה לספור מיד בתחילת הלילה אחר צאת הכוכבים, שנאמר שבע שבתות "תמימות" תהיינה. אימתי הן תמימות משסופר מתחילת הלילה. וזהו מלבד מצות זריזים מקדימים למצוות. ובדיעבד זמנה כל

הלילה (ש"ע סי' תפ"ט ס"א ואחרונים. שו"ת פעולת צדיק ח"ב סי' קע"ט. ש"ע המקוצר סי' צ"ב ס"א. וכתב הרש"ש בס' נהר שלום שאם מאחר הספירה גורם לתת אחיזה להיצונים, והובא במחזיק ברכה להחיד"א סק"ב, ובכה"ח סק"ו וס"ק י"ב. וכ"כ בס' צרור המור פרשת אמור, שצריך לספור בתחילת הלילה שאז מתחיל הדין, ולכן מצוותו בלילה להשקיט כח הדין השולט בלילה בכח מצות ספירת העומר, ולכן אמר וספרתם לכם, להנאתכם, וכל זה להכניע מידת הדין הקשה וכו' יעו"ש. ומהר"י צ'אהרי בס' צדה לדרך שם האריך בטעם הדבר שנעשו ימים אלו ימי דין לדורות, לפי שכשיצאו ישראל ממצרים בקשו צרכי הגוף ורפו ידיהם מן התורה שיצאו בעבורה וכו' יעו"ש"ב). **וצאת הכוכבים**, הוא כששלש עשרה וחצי דקות אחר השקיעה הנראית לעינינו. ויש אומרים כעשרים דקות:

ד) והזמן המובחר לספור לכתחילה, הוא קרוב לחצי שעה (25 דקות) אחר השקיעה הנראית לעינינו (אאמו"ר שליט"א, כדלקמן באות י"ב. וכ"כ החיד"א במורה באצבע אות רט"ז שישתדל לספור קרוב לחצי שעה מהלילה ע"כ. וכ"כ הגרי"ה בהגש"פ אור החיים ה' ספירת העומר אות ה', עשרים דקות אחר קריאת המגרב ע"כ. וקריאת המגרב הוא שבע דקות אחר השקיעה, כמבואר בבא"ה ש"א ויקהל אות ט'. וע"ע מ"ש בס"ד בבנין משה חלק א' בדין מילת תינוק שנולד בערב שבת בין השמשות):

סופרים לאחר קדיש תתקבל

ה) נוהגים לספור אחר קדיש תתקבל של תפילת ערבית. ואף על פי שמצוה להקדים לספור בתחילת הלילה, נוהגים להמתין עד אחר תתקבל, משום שכל הקהל נמצאים אז בבית הכנסת וברב עם הזרת מלך, וכמו קצירת העומר שהיה נקצר בַּעֲסָק גדול (סדר היום. מהרי"ץ בע"ה ח"ב דף מ"א ע"א. וע"ע ביה"ל רס"י תפ"ט ד"ה לספור, ואכמ"ל. וע"ע לאחי הנעלה הרה"ג ישראל שליט"א בדברי חפץ גליון ד' דף קס"ג ואכמ"ל). וסופרים קודם המזמורים ועלינו לשבח, שכל מה שאפשר להקדים מקדימים (משנ"ב סק"ב). ועוד שיש לחוש למקצת מהמון עם שאינם ממתנינים עד סיום עלינו לשבח בבית הכנסת וישכחו לספור (נהר מצרים. שו"ת עולת יצחק ח"ב סי' קכ"ד. ויש מקהלות הספרדים שנוהגים לספור אחר עלינו. וכ"כ בכה"ה סס"ק ק"ב. ואין כן מנהגינו וכדלעיל):

אלא אם כן הזמן מוקדם [בין השמשות], שאז דוחים את הספירה לאחר עלינו לשבח (שו"ת עולת יצחק שם

מקרא קודש – ספירת העומר

בהרחבה, ושכן היה מנהג מקובל בתימן בליל שבת שהיו מתפללים אז מוקדם יעו"ש. ש"ע המקוצר סי' צ"ב ס"א):

במוצאי שבת

ו) וכן בערבית מוצאי שבת, סופרים אחר שאומרים ויהי נועם וסדר קדושה וקדיש ותקבל, וכמו בשאר לילות (אבודרהם. ש"ע סי' תפ"ט ס"ט. משנ"ב ס"ק מ"א. וכן הוא ברי"ן גיאת, הובא בביה"ל ס"א ד"ה ומצוה, ועוד. שו"ת עולת יצחק שם):

הבא לבית הכנסת כשהציבור מתחילים לספור

ז) מי שבא לבית כנסת ומצא אותם באים לספור את העומר, יברך ויספור עמהם ואחר כך יתפלל ערבית (פשוט, על פי סדר היום ומהרי"ץ בע"ח הנז"ל, משום ברב עם, ומשום שמצוה להקדים. ומבואר דאין לחוש משום תדיר וכו', והטעם משום דלא אמרינן כלל זה דתדיר קודם כשיש מעלה להקדים את השאינו תדיר, וכמו בענינינו שמצוה לספור מוקדם משום תמימות, ועל דרך שכתב מהרי"ץ בשו"ת פנו"צ ח"ב סוס"י קע"ט ע"ש, ובעוד מקומות שציינו שם בנהו צדיק אות ט'. [ולקמן במקורות לאות ט"ו]. ואכמ"ל. וכ"כ במג"א סק"ז דמותר לספור אחר צאת הכוכבים אפילו לא התפלל ערבית ואפילו במוצ"ש ע"ש. והעתיקהו האחרונים שם, ובמשנ"ב ס"ק י"ח. וע"ע בכה"ח ס"ק מ"ג ודוק. וכל שכן בנדון דידן שיש כאן גם ברב עם וכדלעיל. וכן כתבו במעם לועז ספר ויקרא דף רע"ח, ובמועד לכל חי סי' ה' סי"ב, וספר ספירת העומר דף נ"ה. וע"ע מ"ש שם בהערה, ובס' פסקי תשובות אות ג', ובשו"ת אגרות משה ח"ד סי' צ"ט אות א', ודוק. ועיין לקמן אות י"ד):

לספור בבין השמשות

ח) אם הציבור מתפללים ערבית מוקדם, מן הדין יכולים לברך ולספור בבין השמשות (מהרי"ץ בע"ח חיים ח"ב דף מ"ב ע"א. וכתב שם שכן נהגו לספור בלילי שבת בציבור קודם צאת הכוכבים יעו"ש. וע"ע לקמן באות י"א). ומכל מקום טוב לחזור ולספור בביתו בלא ברכה בצאת הכוכבים (עיין ש"ע סי' תפ"ט ס"ב ואחרונים. ולעיל באות ג')):

מפלג המנחה

ט) גם כשהציבור מתפללים ערבית מפלג המנחה [שעה ורביע זמניות קודם שקיעה], יש להם לספור בסיום התפילה, קודם שיילכו לביתם. (וכדלקמן באות י"א) והמחמיר, יספור עמהם בלא ברכה, ויכוין בדעתו שאם יזכור לספור אחר כך בלילה כשהוא בביתו, הרי הוא מכוין שלא לצאת בספירה זו ובלילה יחזור ויספור בברכה, ואם ישכח, הרי הוא מכוין לצאת בספירה זו.

כל זה יכוין בזמן שהוא סופר עמהם בלא ברכה. ואע"פ שהוא שומע את הברכה מהמברך ועונה אחריו אמן, אם כיוון שלא לצאת אם יזכור אח"כ בלילה, יכול לברך ולספור אח"כ:

ומכל מקום אין לשנות בציבור את המנהג שהרב או הממונה מברך בקול רם קודם הספירה להוציא את כל הקהל בברכתו, ואף על פי שהזמן קודם שקיעה. ואם הרב אינו רוצה לברך, יזמין אחר, ואם אי אפשר יברך הוא, ולא יבטלו את הברכה על הספירה. כי אין הדבר ראוי ונכון לעשות שינויים ולעורר גמגומים בציבור בזמן מצות הספירה ממה שנהוג ומקובל, הואיל ויש על מה לסמוך, דעת כמה פוסקים שסוברים שיוצאים ידי מצות ספירה מפלג המנחה. שכמו שנחשב לילה לענין תפילה וקרית שמע ועוד, הוא הדין לענין ספירה. [ובפרט בערבית ליל שבת ומשום תוספת שבת וכדלקמן באות י"א]. והמחמיר יחזור ויספור בלילה לעצמו וכדלעיל. וכן הרב המברך טוב שיחזור ויספור בלילה בלא ברכה (עיין ש"ע סי' תפ"ט ס"ג, מהרי"ץ בע"ח ח"ב דף מ"ב ע"א בד"ה אם טעו, ובד"ה המתפלל, ובתשובותיו פעולת צדיק ח"ג סי' ר"ו, ונוה צדיק שם הערה ה', משנ"ב בביה"ל שם ד"ה מבעוד יום, כה"ח ס"ק ט"ל מ"ה ומ"ז. ובס' ספירת העומר פ"ג הערות כ"ו וכ"ז. וע"ע מאמר רחב בזה מאת כבוד אחי הרה"ג ישראל שליט"א בדברי חפץ גליון ו' מדף קנ"ח. ומה שכתבתי ומכל מקום אין לשנות וכו', כן דעת אאמו"ר שליט"א. וכן השיב בשערי יצחק פ' אחרי מות וקדושים ה'תשע"ז, דף י"ט. עיין שם. ולענין קרית שמע מפלג המנחה, עיין בש"ע המקוצר ח"ב סי' נ"ח ס"א ובהערה ב' שם, ובשערי יצחק שם). **ועיין באותיות הבאות י' י"א:**

אין לבטל את הספירה בציבור

י) ויש בזמנינו שחידשו להנהיג כשמתפללים ערבית מפלג המנחה או בבין השמשות, שלא לספור אז כלל בציבור, וסומכים על מה שמזכירים לקהל בסיום התפילה שכל אחד יספור אחר כך לעצמו בביתו. ואין נכון לעשות כן, שמא ישכח אחד מהקהל ולא יספור כלל. וכן הורה הנסיון, שכבר אירע כן כמה פעמים שהודיעו לספור בלילה ושכחו אחר כך. ועל כן אין לסור מהמנהג שהסכימו לו הרבה פוסקים (וכדלעיל באות הקודם, ובאות שאחריו). ואשרי הַשֵּׁם דרכיו. וכן הוא דעת אאמו"ר שליט"א:

מקרא קודש – ספירת העומר

שספר ויחזור ויספור עם הציבור בברכה, והוא ברכה לבטלה. גם כשיספור ביחיד לעצמו עלול לטעות במנין הספירה, משא"כ בציבור אין ציבור טועה. גם לבסוף עלולים לשכוח ולא לספור כלל, אם ינהגו כן כל הציבור לספור כל אחד בביתו, ולא יחזרו לספור בציבור או שיספרו בלא ברכה. וכן דעת אאמו"ר שליט"א בשנים האחרונות, וכן השיב לי (בחדש אדר התש"פ ב'של"א) הלכה למעשה, אלא אם כן יש מי שברי לו שלא ישכח ויטעה יכול לספור לעצמו בביתו, ואח"כ בתפילה יחזור ויספור עם כולם בלא ברכה. והכל לפי ראות עיני המורה ע"כ. ובספרי אחרוני זמנינו הרחיבו בזה, עיין בשו"ת אגרות משה ח"ד סי' צ"ט, שו"ת שבט הלוי ח"ו סי' נ"ג, ובעוד ספרים שציינו בפסקי תשובות סי' תפ"ט אות ב', ושם העלו כעין זה יעו"ש, ואכמ"ל. וע"ע לקמן פרק ד' אות ח':

המתפלל ביחיד מאוחר בלילה

טו) מי שאי אפשר לו להתפלל אלא ביחיד ובלילה מאוחר, יברך ויספור מיד בתחילת הלילה, ולא ימתין לספור עד לאחר שיתפלל (פשוט). וכן הוא דעת אאמו"ר שליט"א. והטעמים לדחות שכתבנו באות הקודם אינם שייכים למתפלל ביחיד. ולמה לדחות הספירה בחנם. וכן עיקר, הן לפי הפשט, הן לפי הסוד. ועיין לעיל באות ג'. וכן העלה בשו"ת שבט הלוי ח"ו סי' נ"ג אות ג' ע"ש. ואין לומר כיון שקרית שמע ותפילה תדירים, תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם, דלא נאמר כלל זה אלא כשהם שוים ואין לאחד מעלת קדימה על האחר, אבל כאן יש מעלת קדימה לספירה, [ובעלמא אין אנו דוחים את הספירה לאחר קדיש שתקבל אלא משום ברב עם, וכמ"ש מהרי"ץ בע"ח בשם סדר היום. וגם זה הוא זמן מועט, לא הרבה. משב"ר]. וכמ"ש מהרי"ץ בשו"ת פשו"צ ח"ב סס"י קע"ט ובעוד מקומות שציינו שם בנוה צדיק אות ט'. וכ"כ התוס' ביומא דף ל"ג ע"א ד"ה אפילו ע"ש. וע"ע מה שהובא בזה בפסת"ש סי' תפ"ט אות ב', ואכמ"ל (עוד):

והנכון לעשות לאחר קצת את התפילה באופן שיוכלו לספור בסוף התפילה בצאת הכוכבים, וכדלקמן באות י"ב:

כשמתפללים ערבית בליל שבת קודם שקיעה (יא) וכן הוא המנהג בקהילותינו כשמתפללים ערבית בליל שבת מוקדם קודם השקיעה ומשום מצות תוספת שבת, שהרב מברך על הספירה בקול רם, ואחר כך הוא וכל הקהל סופרים ביחד. והמנהג אז לדחות את הספירה לסוף לאחר עלינו לשבח (וכדלעיל באות ה'). וכן הובא בדרשות מהר"ח אור זרוע דף פ"א שהרב אביגדור כ"ץ נהג לספור בערב שבת מבעוד יום. וכ"כ בהגהות מנהגים שהראב"ן היה סופר בערב שבת כשמקדימין לבית כנסת מבעוד יום, אבל לא בשאר ימים ע"כ. והובא במג"א סק"ז, ע"ש. וכ"כ בלקט יושר דף צ"ז שכן נוהגים בניאושטט ע"ש. וכ"כ במטה משה סי' תרע"ג. וכ"כ במאמר מרדכי סק"ד שהמנהג אצלם לא לספור לפני צאת הכוכבים, אלא שבערב שבת שמקדימים להתפלל ערבית מבעוד יום מונה הש"ץ בברכה בקול רם וכו' יעו"ש. וע"ע בש"ע במקוצר ח"ב סי' נ"ח ס"א ובעיני יצחק שם. ובשו"ת יורו משפטיך ח"א סי' י"ז):

יב) וכל זה, הוא במקום שכן הציבור נוהג, ואי אפשר לשנות, הואיל ויש על מה לסמוך. אבל לכתחילה יש להשתדל מאוד לדקדק לכוון את זמן התפילה באופן שתהיה הספירה לכל הפחות לאחר השקיעה, ולכתחילה בצאת הכוכבים, והמובחר קרוב לחצי שעה (25 דקות) אחר שקיעה, וזהו גם בערבית ליל שבת, כדי לקיים מצות הספירה כראוי. וכן מנהיג אאמו"ר שליט"א בבית מדרשו (וכדלעיל באות ד'):

להשתדל לא לאחר תפילת ערבית

יג) לכתחילה יש להשתדל להתפלל ערבית בימי הספירה בתחילת הלילה [ולכתחילה כשאפשר, כעשרים דקות אחר השקיעה. ובמקום צורך אפשר מכשולש עשרה וחצי דקות] כדי שתהיה הספירה בתחילת הלילה כמה שאפשר (וכדלעיל באות ג'). וע"ע בש"ע סי' רל"ה ס"ג, ובפסת"ש סי' תפ"ט הערה ט'):

מי שמתפלל ערבית מאוחר

יד) המתפלל ערבית בציבור מאוחר בלילה, ואי אפשר לו להתפלל קודם בתחילת הלילה. עדיף שימתין ולא יספור אלא בתפילה עם הציבור (כי אם יספור לעצמו ביחיד מיד בתחילת הלילה, מצוי לבוא מזה לידי טעויות וספקות, כגון שעלול לשכוח

חז"ל עד שמת רבן גמליאל וירד חולי לעולם, וכמ"ש במגלה דף כ"א ע"א, ע"ש. וע"ע לקמן פ"ה אות י' במקורות):

פרק ב'

סדר ונוסח הספירה

חולה

ד) **חולה** שאינו יכול לעמוד, עדיף לְשַׁשְׁעַן מאשר שישב ממש. (עיין ביאור הלכה סי' תכ"ו ס"ב ד"ה ומברך, ובסל' תר"צ ס"א ד"ה אבל, ובסל' צ"ד ס"ק כ"ג). ואם גם לְשַׁשְׁעַן אינו יכול, יכול לברך ולספור כשהוא יושב (פשוט):

סופרים בלשון ארמי

ה) **המנהג** בקהילות קודש תימן לומר את נוסח ספירת העומר בלשון אַרְמִי, האידנא כך וכך בעומרא וכו'. והוא נוסח הספירה הקדום בעם ישראל, וכמו שנמצא הנוסח גם בספרי הגאונים והראשונים ז"ל. ולא כמו שנוהגים היום בשאר קהילות לספור בלשון הקודש:

והטעם שתיקנו חכמים לספור בלשון ארמי, יש לומר שהוא כטעם הקדיש שתיקנוהו בלשון ארמי כדי שלא יתקנאו בנו המלאכים מפני מעלתו המיוחדת. וכן בספירת העומר, לפי שבספירה אנו נכנסים ומתעלים במ"ט שערי טהרה:

ועוד שנוסח זה ניתקן בבבל שהיו מדברים בלשון ארמי, כדי שיבינו אפילו עמי הארץ. ומכל מקום כיון שנוסח זה יצא מפי חז"ל, אין אנו רוצים להחליפו, ומי

יודע מה רמזו בו (ותיבת הַאֲיִדָנָא, היא קיצור האי עדנא, פירוש זה העת, וכדלקמן בפרק ג' אות א'. ואאמו"ר שליט"א נתן רמז לפתיחת הלשון "האידנא", הַאֲיִדָנָא. לרמזו שימים אלו הם ימי דין כנודע, להתנהג בהם בעונה ובהכנעה יותר משאר ימות השנה, שלכן אין נושאים נשים וכו'. ולעומת זאת נרמזו ונטמנו לאידך גיסא בתיבה זו עצמה "האידנא" גימטריא ע"ב, מדת החסד, חסד בגימטריא ע"ב, לעורר עלינו חסד ורחמים כנגד הדין השורה בימים אלו ע"כ. [נדפס בשערי יצחק פ' בהר ה'תשע"ב דף ה'. ע"ש] אשרי אדם מצא חכמה). והרי זה כשאר נוסחאות שאנו אומרים אותם לכתחילה בלשון ארמי כמו שתיקנום חז"ל ולא משנים לאמרם בלשון הקודש, כגון הקדיש, כל חמירא, בהדין עירובא ודכותייהו:

ולכן אין נכון לשנות את נוסח הספירה המסור בידינו מאבותינו ורבותינו דור אחר דור ולספור בלשון הקודש, אף על פי שמן הדין בכל לשון שספר יצא. ואם יש בזמנינו מי שאינו מבין את הלשון הארמי, יִלְמַד וְיִבִּין וטוב לו (עיין למהרי"ץ בע"ח ח"ב דף מ"א ע"ב ד"ה המנהג, ש"ע המקוצר סי' צ"ב הערה ה'. ובתוספת דברים):

כוונת הספירה

א) **בספירת** העומר צריך לכוון לטהר עצמו ומחשבותיו להיות מוכן ליום החמשים שניתן בו התורה הקדושה. וכן עשו ביציאתם ממצרים אשר כמעט היו נשקעים במ"ט (צ"ל בחמשים. וכמו שהוא במקור בסדר היום. משבי"ר) שערי טומאה, והקב"ה בחסדו הוצרך לנטות זרועו להוציא את ישראל מביניהם ומכח הטומאה שלהם. וכדי שנזכור זה החסד ציונו לספור בכל שנה החמשים יום מיום יציאתנו עד יום מתן תורה וכו'. ובכל יום שאנו באים במספר הימים, מכוונים בו לצאת משער אחד של טומאה וליכנס בשער אחד של טְהוּרָה (לשון מהרי"ץ בעץ חיים ח"ב דף מ"א ע"א בשם סדר היום. וע"ש עוד. ובספר היכל הקודש לרמב"מ אלבאז קורא לימי ספירת העומר "ימים נוראים" על שם שהם עומדים ברום עולם, הביאו אאמו"ר שליט"א בנפלאות מתורתך פרשת אמור. וכן הלשון שם במעם לועז דף רע"ז שימים אלו הם ימים קדושים ונוראים כמו ימי אלול וכו' יעו"ש. וז"ל ויקרא רבה פכ"ח ס"ג, פני רבי היא, שבע שבתות תמימות תהיינה. אימתי הן תמימות, בזמן שישראל עושין רצונו של מקום ע"כ. וע"ע ילקוט שמעוני, ומדרש הגדול (שם):

ב) **טוב** שביום הראשון לספירה, יקרא הרב קודם שמברך על הספירה את לשון מהרי"ץ (שהעיקר באות הקודמת), לעורר ולהלהיב את הקהל בגודל מעלת וסגולת ימים אלו, וגם כדי שיכינו לבם ויטהרו עצמם קודם הספירה. וכן נוהג אאמו"ר שליט"א בבית מדרשו. ועיין עוד לעיל בתחילת פרק א':

לספור מעומד

ג) **צריך** לספור מעומד. וקודם הברכה יעמוד. ואם נשען על הכותל או על סטנדר וכדומה, דינו כיושב. ובדיעבד שספר מְיוֹשֵׁב יצא (רמב"ם ה' תמידין ומוספין פ"ז הכ"ג, ש"ע סי' תפ"ט ס"א ואחרונים, מהרי"ץ בעץ חיים ח"ב דף מ"א ע"ב, ש"ע המקוצר סי' צ"ב ס"א. וז"ל ערוך השלחן ס"ד, ועיקר הטעם לספור מעומד מבואר בזוהר תצוה דף קפ"ג ע"א משום דהספירה ענין גדול כתפילת שמונה עשרה ולכן צריך מעומד ע"כ. וע"ע בש"ע המקוצר סימן כ"ו הערה ד' ד"ה על, במוסגר. ובשערי יצחק פ' שמיני ה'תשע"ג מדף ה' נתן אאמו"ר שליט"א טעם לספירת העומר בעמידה, כיון שהיא באה כהכנה וכהקדמה לקראת מתן תורה, וכבוד התורה וחשיבותה כשלומדים אותה מעומד וכמו שהיה בזמן

מקרא קודש – ספירת העומר

מי ששמע הספירה מאחר או מהקהל

ט) מי שלא ספר בעצמו בפיו אלא סמך על מה ששמע הספירה מאדם אחר, או מהקהל שסופרים בקול רם, כיון שהאחר וכן הקהל סופרים כל אחד לעצמו ולא נתכוונו להוציא, הרי זה לא יצא, וחוזר וסופר בברכה [אם הפסיק בדיבור שאינו מענין הספירה בין הברכה לספירה]. ואם אמר לאחר שיכוין להוציא בספירה, יחזור ויספור בלי ברכה, לחוש לדעת הפוסקים שאין דין שומע כעונה בספירת העומר (כדלעיל באות ו'. וכן העלה המשנ"ב בביה"ל סוד"ה ומצוה, ושכ"כ הפמ"ג, ע"ש. וע"ע בשת"ז סק"ג, ובשו"ת פשו"צ ח"ב סי' קע"ה, ובכה"ה ס"ק י"ג):

לידע הספירה קודם שמברך

י) לכתחילה קודם שיברך, צריך לידע על מה הוא מברך, דהיינו שיידע כמה ימים הוא בספירה. ובדיעבד אם לא ידע ובירך על דעת שיספור כמו שישמע מחבירו, או מהקהל, יצא (ש"ע סעיף ה' ואחרונים שם. עץ חיים דף מ"ב ע"א א. ש"ע המקוצר סי' צ"ב ס"ה):

"אתמול כך וכך בעומרא"

יא) ולכן נוהגים שהגדול המברך, מודיע תחילה קודם הברכה, בקול רם ובמיתון, אתמול כך וכך בעומרא וכו', כדי שיידעו הכל קודם הברכה כמה ימים הם בספירה (ש"ע המקוצר סי' צ"ב הערה ד'). וזהו מלבד הטעם הפשוט כדי שלא יהיה בקהל מי שיטעה במנין הספירה:

יב) ועוד מעלה יש במנהג זה שהגדול אומר אתמול וכו', כי לדעת כמה גאונים (רבינו האי גאון, הובא במאה שערים להרי"ץ אבן גיאת. שבלי הלקט סי' רל"ד בשם תשובת הגאונים. ספר החינוך מצוה ש"ו [בהוצאת אשכול, ובהוצאת מוה"ק סי' רע"ג]. תניא סי' נ' בשם הגאונים. ועיין בביאור הלכה ס"ח ד"ה סופר, ובס' ספירת העומר פ"ג הערה נ"א) מי ששכח ודילג יום אחד, יאמר למחרת "אתמול כך וכך בעומרא, והאידנא כך וכך בעומרא", וכיון שספר גם של אתמול לא יצא מכלל תמימות. ואם כן, כשיש בקהל מי ששכח אתמול לספור, או שהוא מסופק אם ספר, או כל ספק בספירה של אתמול, יאמר (בלחש. ויש אומרים שיוצא גם בהרהור) עם המברך אתמול וכו', והרויח בזה דעת אותם פוסקים. ואף על גב שלהלכה אין לסמוך על זה לענין לספור בברכה (כו)

אחד מברך וכולם סופרים ביחד

ו) המנהג שהגדול שבציבור מברך ומוציא את כולם, והספירה סופרים כולם ביחד בקול רם: **והטעם** שמחלקים בזה בין הברכה לספירה, כי בספירה מצוה על כל אחד ואחד לספור לעצמו. וכמו שאמרו (מנחות ס"ה ע"ב. ש"ע סי' תפ"ט ס"א) וספרתם לכם, שתהא ספירה לכל אחד ואחד. וכל שכן שיש אומרים שאי אפשר לצאת בספירה בשמיעה מדין שומע כעונה (עיין למהרי"ץ בע"ה דף מ"א ע"ב, ובתשובותיו פשו"צ ח"ב סי' קע"ה, ובענף חיים על ע"ה שם, ובשתילי זתים סק"ג, ובביה"ל שם ד"ה ומצוה, ומ"ש בס"ד בהרחבה בנוה צדיק על פשו"צ שם):

אם עדיף לברך בלחש עם המברך

ז) אף על פי שהמנהג שהגדול מברך בקול רם, וכולם שותקים ושומעים ויוצאים בברכתו מדין שומע כעונה, מכל מקום נראה שבזמנינו טוב שכל אחד יאמר את הברכה עם המברך בלחש, שמא אין המברך בקי לכוון להוציאם ידי חובתם, או שאינו נותן לב לְדַבֵּר. ויקדים לסיים את הברכה קודם למברך שלש תיבות, כדי שיוכל לענות אחריו אמן (עיין כיו"ב בפסקי מהרי"ץ ה' ליל כיפור סעיף ל"א, ובבארות משה שם ס"ק צ"א, ובש"ע המקוצר סי' ח' ס"ה, ובשו"ת חן טוב סי' נ"ב ושם האריך במנהגינו לענין עניית אמן יעו"ש. וכן בשו"ת עולת יצחק ח"ג סי' ה' אות ג', ובס' קנ"ד, שאין עניית אמן נחשב הפסק בין הברכה למצוה, כיון שאמן זה היא האמנת דברים מענין הברכה, וכיון שכן מנהגינו לענות בכל כיוצא בזה, אין לחוש לדעות החולקים ע"ש. ושם העלה עוד דמן הדין די אפילו במקדים שתי תיבות [ואפשר דאפילו תיבה אחת] וכמ"ש בחידושים שבסוף שו"ת חן טוב אות ט', ובענף חיים אות מ"ו. ע"ש):

ח) אמנם אם המברך הוא תלמיד חכם ובקי, שמברך כראוי ובודאי מכוין להוציא את כולם בברכתו, עדיף שלא לברך עמו בלחש, אלא לשתוק ולשמע בלבד ולכוון לצאת מדין שומע כעונה, ויש בכך מצוה משום ברב עם הדרת מלך (כן שמעתי להלכה ולמעשה מאמור"ר שליט"א. וכן כתב מהרי"ץ שניצייץ לקמן. וכן דעת הגרעק"א בהגהותיו רס"י תפ"ט דטוב שיברך אחד ויוציא את כולם לקיים ברב עם הדרת מלך. וכן היה מנהג הגר"א. וכמ"ש בבארות משה שם. ולא עוד אלא שיש פוסקים שאם מברך עמו בלחש יש בכך איסור משום ברכה שאינה צריכה, עיין שו"ת המב"י ט" ח"א סי' ק"פ בסופו, ובפסקי מהרי"ץ ח"ה ה' ברכת המוציא דף נ', מתשובותיו פשו"צ ח"ב סס"י רל"ב, ובבארות יצחק שם ס"ק פ"ב יש אריכות בזה):

מקרא קודש – ספירת העומר

חז"ל כן, משום ברב עם הדרת מלך, ומעוד טעמים. [ומי שרוצה יכול לברך עמו בלחש על כל פנים, וכדלעיל באות ז' ח']. ובמה שהוסיפו חכמי תימן זיע"א (ואולי הוא מתיקון קדמונים. וצ"ע ואכמ"ל) שהגדול מודיע בקול רם קודם הברכה את מנין הספירה של אתמול, יצאנו מידי כל חשש טעות או ספק במצות הברכה והספירה, הן מצד המברך והן מצד הקהל. וכן עיקר:

(מה שכתבנו שכן היה המנהג בזמן הגאונים והראשונים, כן ימצא כל מעיין בדבריהם, וכן מבואר ברמ"א סי' תפ"ט ס"ג, וכמ"ש בבבאור הלכה שם ד"ה ואפילו. ועיין עוד בשערי תשובה סוף אות ו', כה"ח ס"ק י"ג, ס"ק צ"ב ועוד, משנ"ב ס"ה, ובשו"ת ברכת אברהם, לרבי אברהם טריויש צרפתי שחי בדור מרן הב"י, על שינויי המנהגים בזה בין האשכנזים לספרדים בזמנם. וע"ע היטב בשו"ת הרשב"א ח"א סי' קכ"ו, ובסי' תנ"ח, ובפר"ח רס"י תפ"ט, ואכמ"ל.

ולמנהג שאר קהילות שהש"ץ מברך וסופר לבדו בקול רם, יש לחוש להמון העם שעלולים לטעות ולסמוך על ברכת וספירת הש"ץ ולא יספרו עוד אחר כך, והש"ץ אינו מכוין כלל להוציאם, וגם אם יכוין, הרי מצוה על כל אחד לספור בעצמו. וכל שכן להסוברים שאין דין שומע כעונה בספירה. והרי מטעם זה תיקנו חכמים בתפילת שמונה עשרה שיתפללו הקהל לחש ואח"כ ש"ץ, כדי שלא יבואו הבקיאים לטעות ולסמוך על שמיעה מהש"ץ והוא אינו מוציא את הבקי, וכמ"ש בגמרא סוף מסכת ראש השנה. וע"ע מ"ש בבארות משה הלכות ר"ה סי' ג' אות ו'. ואכן בקהילות הספרדים בעבר יש רבים שנהגו שתחילה הקהל מברכים וסופרים ואח"כ ש"ץ, וי"ל שהנהיגו כן מטעם שכתבנו. ושו"ר שכן כתב בס' נוהג בחכמה דף ק"ג בשם זכר צדיק. וכ"כ במאמר מרדכי סי' תפ"ט ס"ק א' שהמנהג פשוט במדינות אלו שהקהל סופרים ואח"כ ש"ץ, ונכון הוא ע"כ. ומשמע מדבריו שהוא מהטעם שכתבנו כדי שלא יבואו לצאת בשמיעת הספירה מש"ץ וכמו שכתב שם קודם ע"ש.

ועוד, שלדעת ש"ע הגר"ז סי"ח כששומע הברכה והספירה מהש"ץ לפי תומו, אפילו כשחושב שאינו מכוין לצאת בשמיעה זו, אין זה כלום להסוברים מצוות א"צ כוונה ואין השומע יכול לברך אח"כ, עד שיהיה מתכוין כוונה הפפית שהוא מכוין לא לצאת. ועוד יש דעת הרא"ה שאפילו בעומד וצווח שאינו רוצה לצאת יצא, הובא בב"י שלהי סי' תקפ"ט. והגם שכתב בב"י שם דלהלכה לא חיישינן לדברי הרא"ה בזה, וכן להלכה לא קיימ"ל כהגר"ז, מכל מקום למה לשנות ולהנהיג לכתחילה בקביעות דבר שיש בו פקפוק אפילו רחוק בכל יום ויום במצות הספירה. ובס' חזו"ע דפים ר"ל-רל"ב הרחיב בזה, ולבסוף כתב שראה לחסידים ואנשי מעשה שהיו מברכים וסופרים יחד עם הש"ץ כדי לצאת דעת הגר"ז, וגם הוא חשש לזה שלכן העלה שם

מוכח בפוסקים. וכן מבואר בביה"ל שם, ובכה"ח ס"ק צ'), מכל מקום יש לצרף סברא זו לסניף, והוא תוספת לשבח במצות הספירה (כנלע"ד. ואח"כ ראיתי שכן כתב גם בשו"ת אור לציון ח"ג דף קפ"ב ע"ש. וע"ע לקמן באות י"ד ובמקורות שם בהרחבה. ובפרק ה' בסוף אות ג):

סדר הספירה

יג) וזהו סדר הספירה כפי מנהגינו:

הגדול שבציבור (או חזן [אחראי] בית הכנסת) מודיע תחילה (מיום שני לספירה והלאה) בקול רם בנחת ובמיתון, מנין הספירה של אתמול. כגון ביום העשירי אומר כך "אתמול, תשעה יומי בעומרא. דאינון חד שבועא, ותרין יומי":

ואחר כך מברך בקול רם "בא"י אמ"ה אקב"ו על ספירת העומר" ומתכוין להוציא את כל הקהל בברכתו, וכולם שומעים הברכה ומכוונים לצאת. סיים הברכה, עונים כולם "אמן", וממשיכים לומר, וכן הוא אומר עמהם, כולם ביחד בקול רם "האידיאנא עשרא יומי בעומרא, דאינון חד שבועא ותלתא יומי":

גמרו לספור, אומר [הגדול או החזן שבר"ך] הוא לבדו בקול רם, "הרחמן יחזיר עבודת בית המקדש למקומה במהרה בימינו, וְאָמְרוּ אָמֵן". ועונים כולם "אמן" (ש"ע המקוצר סי' צ"ב ס"ב):

מנהג תימן הוא המנהג הקדום והעיקרי בעם ישראל

יד) ודע, שכמנהגינו הנז"ל, כן היה המנהג פשוט ומקובל בזמן הגאונים והראשונים ז"ל בסדר ספירת העומר בציבור, וכן נהגו בעבר בשאר תפוצות ישראל, ורק בדורות האחרונים נשתנה אצלם המנהג (שהש"ץ מברך וסופר הכל לבדו ולעצמו בקול רם, ואחריו מברכים וסופרים כולם. ויש שנהגו בהיפך, קהל ואח"כ ש"ץ, וכדלקמן). ולא נשאר המנהג הראשון על מתכונתו כי אם בקהילות קודש תימן יע"א המחזיקים בכל עוז במנהגי הקדמונים האמיתיים עד ימינו, ועד כַּפְּלָל:

הלכך אין לסור ממנהגינו ובו ראוי לילך, כי הוא המנהג המקורי והעיקרי וכתיקון חכמינו ז"ל (וכיוצא בזה תיקנו חז"ל בשאר עניינים הדומים לזה ואכמ"ל) והטעם שתיקנו

מקרא קודש – ספירת העומר

הש"ץ והקהל אינם יכולים לטעות בספירה. **ב.** הש"ץ והקהל יודעים בַּבְּרָכָה מנין הספירה. **ג.** אין מקום לחשש שהקהל יתקנו את הש"ץ לומר היום כך וכך. **ד.** אין מי שיטעה לצאת את הספירה בשמיעה לבד מהש"ץ. **ה.** אין שום חשש וגמגום אולי יוצאים בשמיעה או בהרהור בספירת הש"ץ, כי כולם סופרים יחד, ורק הש"ץ מקדים לומר אתמול וכך. **ו.** מעלת ברב עם הדרת מלך, בברכה ובספירה, כולם כאחד, וכתיקון חז"ל בכל כיו"ב. **ז.** ולבד כל מה שכתבנו כאן. **ח.** עוד מעלה באמירת אתמול וכו' כתבנו לעיל באות י"ב. **ט.** ועוד שמצוי שיש בקהל אנשים ששכחו לספור איזה יום, או שהיה להם טעות או ספק בספירה, במציאות או בהלכה, בימים הקודמים, והם אינם יודעים הדין שצריכים הם לספור שאר ימים בלא ברכה משום סב"ל, או שיש בזה ספק או מחלוקת בפוסקים, וגם שלכולי עלמא עדיף עכ"פ לשמוע מאחר. ולפי מנהגינו שהגדול מברך ומוציא את כולם בברכתו, יצאו מספק זה. ויש לנו לחוש לתקנת הכלל. וע"ע להמשנ"ב בשער הציון אות ה'. ויש לומר שמפני כל טעמים אלו תיקנו חז"ל לברך ולספור בציבור באופן זה. ומנהג זה נשתקע ונשתכח בשאר קהילות ישראל ולא נשאר עד זמנינו כי אם בקהילות תימן כולם בלדי ושאי, ומיניה לא תזוע. **וע"ע** לעיל באותיות ז' ח':

"למנצח בנגינות"

טו) אחר הספירה ממשיכים כולם לומר תחילה את שני המזמורים הקבועים, למנצח על הגיתית, ושיר למעלות אשא עיני וגו', כשאר ימים. ואחר כך מוסיפים לומר "למנצח בנגינות מזמור שיר" וגו' (מזמור ס"ז). ואומרים את כולם כשהם יושבים. והטעם לאמירת המזמור למנצח בנגינות, מפני שיש בו מ"ט תיבות (חוץ מהפסוק הראשון שהוא פתיחת המזמור) כנגד מ"ט ימי הספירה. והפסוק האמצעי ישמחו, יש בו מ"ט אותיות (התיבות תשפוט, מישור, אותיותיהם נמנים כקריאתם כמלאים וא"ו, אע"פ שהם כתובים חסר וא"ו. וע"ע להרא"ם על רש"י במדבר ט"ו, ט"ל. משב"ר), ועוד יש בו שבעה פסוקים (חוץ מהפסוק הראשון) כנגד שבעה שבועות (עיין אבודרהם, מהרי"ץ בע"ח ח"ב דף מ"א ע"א. ספר חיי אברהם אות רע"ח. ס' ספירת העומר פ"ז הע' י"ז):

ויש שנוהגים לומר תחילה כשהם עומדים, למנצח בנגינות, ובשאי מוסיפים אחר כך "אנא בכח". ואחר כך יושבים ואומרים את שני המזמורים למנצח על הגיתית ושיר למעלות כשאר ימים. ובמקום שאין מנהג ידוע, או כשבונים בית הכנסת חדשה לציבור מתפללים שאינם ממקום אחד קבוע, עדיף לנהוג כמנהג הראשון

להלכה, דכיון שהוא ספק ברכות, טוב שיאמר בפירוש בתחילת ימי הספירה, שמכוין שבכל לילה מלילות הספירה בשנה זו שלא לצאת בשמיעה מהש"ץ ע"ש. וכן ע"ע מ"ש בזה בס' פסקי תשובות אות ח', ובאות ט"ו דף רע"ט. וכן חשש לזה בס' ספירת העומר פ"ד סכ"ג שטוב לכוון בפירוש שאינו רוצה לצאת בשמיעה ולא די שאינו מכוין לצאת עכ"ד. ולמנהגינו לא נכנסנו לבית הספק ואין צריך לכל הצער הזה.

זאת ועוד אחרת, שכשהש"ץ סופר לבדו בקול רם, הרי הכל שומעים ומהרהרים את הספירה בלבם, וי"א דהרהור כדיבור דמי. וכבר דיברו על זה באחרונים. ואע"פ שמעיקר הדין נקיטינן דיכולים לברך אח"כ מכמה טעמים, וכמו שכתבנו בס"ד לקמן פרק ה' אות ד', ובפרק ו' אות ז' ע"ש, מ"מ לפי מנהגינו לא נכנסנו לחשש זה, ואין מהרהרים אלא בספירה של אתמול, ואח"כ כשסופרים כולם יחד את ספירת היום, הרהור בלב והספירה בפה באים כאחד, ושפיר דמי. [וע"ע בש"ע המקוצר ה' מגלה סי' קכ"ב סוף סעיף כ"ג, ובהרחבה בשערי יצחק פ' תצוה ה'תש"פ ועוד. ואמנם יש לחלק בין הנושאים ואכמ"ל].

ובמנהג האחר דלעיל שהקהל מברכים ואח"כ הש"ץ, עלולים הציבור לטעות בספירה, ולכן הם הנהיגו אח"כ שהש"ץ יספור קודם הקהל שיידעו כולם את הספירה. וכ"כ בשער המפקד שדרש ברבים שהש"ץ יברך תחילה, כיון ששמע שבציבור היו שהשתבשו במנין ימי הספירה. וכ"כ הרח"ף במועד לכל חי סי' ה' סי"ט ועוד. וכן נתפשט אצלם כיום. אבל גם בזה יש לפקפק וכדלעיל. וע"ע מ"ש על המנהגים בזה בשו"ת המבין ט"ח סוף סימן ק"פ, ובשירי ברכה סי' תפ"ט סק"ג, ובכה"ח ס"ק י"ד, ומה שצויין עוד בזה בס' נוהג בחכמה שם, וכן מה שהובא עוד בהרחבה בס' ספירת העומר דפים קל"ד קל"ה, ושם בהערות מ"ג ומ"ד עד הסוף, ואתה תחזה, כי אכמ"ל.

ועוד יש להעיר, שהרי מצוי לפעמים שהש"ץ טועה בספירה, והקהל מתקנים אותו ומצוי שיאמרו תכף לעומתו "היום כך וכך", ואז לא יוכלו המתקנים לחזור ולספור בברכה. ועיין בזה בס' חזו"ע דף רמ"ח בסוף הערה ל"ג, ובשו"ת אור לציון ח"ג דף קע"ח. וכן עיין עוד בנימוקי אור"ח סק"ד. ואם לא אמרו "היום", עיין לקמן פרק ו' אותיות ה' ו'. וזהו מלבד שהמברך עצמו, אם טעה וחשב בברכה על יום אחר אין זה לכתחילה אע"ג שבדיעבד יצא אם לבסוף ספר נכון וכמבואר בש"ע ס"ה ואחרונים.

וכל טעויות וחששות אלו אינם קיימים במציאות כלל לפי המנהג אצלינו, שקודם הברכה מודיע מנין הספירה של אתמול, ולאחר שמברך, כולם עם המברך סופרים ביחד קול גדול ולא יסף. וממילא אין שום צורך שהש"ץ יוציא עצמו מן הכלל לספור לבדו ואדרבה וכאמור לעיל. וכל אשר עיניים לו יחזה דמלבד שזהו המנהג הקדום והמקורי בעם ישראל, הוא גם המנהג הנכון והמתקן ביותר בהלכה מכל הצדדים וכמו שביארנו בס"ד א.

מקרא קודש – ספירת העומר

אין מברכין שהחיינו

יז) אין מברכים שהחיינו על ספירת העומר. והטעם, יש אומרים מפני שכל לילה ולילה הוא חלק מהמצוה, ולא נגמרה המצוה עד שימנה מ"ט ימים, והימים מפסיקים (שאם לא ספר בלילה אינו סופר ביום להסוברים כן. ולהלכה סופר בלי ברכה. משבי"ר). ויש אומרים מפני שאין הספירה אלא כמכשירי מצוה, שעיקר הספירה היא משום חג השבועות, ועדיין לא הגיע סוף שבע שבועות (עץ חיים דף מ"א ע"א). ולכן סומכים בברכת שהחיינו על חג השבועות, ועולה לכאן ולכאן (ארחות חיים סוף ה' ברכות ע"ש, אבודרהם שער ג' דף כ"א, שו"ת רדב"ז ח"ד סי' רנ"ו, שת"ז סק"ה בשם הלבוש, שו"ת רב פעלים ח"ג סי' ל"ב ד"ה מיהו, ועוד). ויש אומרים לפי שהם ימי דין (רבינו ירוחם דף מ"ד ע"ד. אליה רבה סי' תצ"ג סק"א). ויש עוד טעמים (והובאו בהרחבה בס' ספירת העומר פ"ד הערה י"ב):

אם צריך להכריז "עומר"

יח) יש קצת בקהילותינו שהמברך עומד ומכריז "עומר" קודם הספירה. והוא מנהג בעלמא להודיע שסופרים, ואין לו שום שורש ויסוד בהלכה. ואם בשביל להכין את הקהל לספירה, הרי די במה שפותח ואומר בקול רם אתמול כך וכך וכו'. וגם ביום הראשון לספירה שאין אומרים אתמול, כבר כתבנו לעיל (באות ב) שטוב שיקרא קודם לשון מהרי"ץ כדי לעורר ולהכין את לב הקהל למצוה ודי בזה (פשוט. וכן דעת אאמ"ר שליט"א. ויש מהשאמי שנוהגין לומר קודם הספירה [בקול רם, הגדול שמברך], נוסח לשם ייחוד וכו'. ש"ע המקוצר סימן צ"ב סוף הערה ה'. וע"ע שם בס"א סעיף ט')

אין סופרים ביום בציבור בשחרית

יט) יש מקהילות הספרדים שנוהגים כל הקהל לחזור ולספור בלי ברכה ביום, אחר תפילת שחרית (עין כה"ה סק"פ, נהר מצרים סכ"ד, תשובות והנהגות ח"א סי' שי"ב. וע"ע ים של שלמה סוף בבא קמא סי' מ"ד, ובחזו"ע דף רל"ח, פסקי תשובות אות י"ט, ובס' ספירת העומר דף ע"ו):

ובקהילות תימן לא נשמע מנהג זה. ונראה שאין נכון להנהיג כן אצלנו מחדש בציבור, וכמו שלא הנהיגו זאת חז"ל ולא רבותינו הקדמונים, והטעם כדי למנוע מקהל הקודש שום טעות או גמגום או זלזול חלילה במצות הספירה כהלכתה בתחילת הלילה כראוי, ושמא

(וכדעת מהרי"ץ בע"ח שם שיש להקדים שני המזמורים, משום תדיר ושאינו תדיר דתיר קודם ע"ש. כן דעת אאמ"ר שליט"א. והטעם כי המזמור למנצח בנגינות שיר אינו שייך לספירה אלא לעצם היום, שלכן אין טעם להקדימו ולהסמיכו בדוקא לספירה, ואכמ"ל. וע"ע בש"ע המקוצר סי' צ"ב ס"ב, ודברי חפץ גליון ד' דף קס"ו בהע' ל"ה. [ובשערי יצחק תזריע ומצורע ה'תשע"ב דף י"ב, והילולת מהרי"ץ ה'תשע"ז דפים ג' ד']. ולענין מנהג כשבונים בית כנסת חדשה וכו', עיין עוד בחו"מ סי' של"א ס"א ברמ"א לא היה מנהג בעיר וכו', ובשולי המעיל דף קכ"ט):

הדקדוקים בקריאת המזמור

טז) אֶלְדִּים יַחַנְנוּ וַיְבַרְכְּנוּ. האל"ף גֶּגֶעֶץ (והוא כלל בכל ספר תהלים כשבא שם השם בטעם רביע [גדול]. מהרי"ץ בחלק הדקדוק במזמור ה' פסוק ד'. ע"ש. וכן ראיתי בתיגאן [כת"י מרנא בניה הסופר זלה"ה, ועוד] ובבן אשר):

יז) יָאֵר פְּנֵי אַתְנֹו, סֵלֵה. תיבת יאר, יש בה טעם שופר הפוך תחת היו"ד וגעיא תחת האל"ף (כן נראה עיקר. ודלא כספרים, שהניחו טעם מארכה תחת האל"ף וכמדומה שאין זה לפי משפטי טעמי אמ"ת, ונראה שנתחלף להם מפני דמיון צורתם. ויש עוד כיו"ב. ועיין. שו"ר שכן הוא בתיגאן כת"י ובבן אשר בגעיא לא במארכה). ואם כן קריאתה מלעיל, כי כח הטעם גדול יותר מהגעיא. והגעיא באל"ף כדי להוציא האל"ף במבטא היטב ולמשוך בה קצת (וכן דעת אאמ"ר שליט"א בכל כיוצא בזה):

יח) לַדַּעַת בַּאֲרִיץ דַּרְכְּךָ. פירוש, מבקשים אנו ממנו יתברך שיאר פניו אלינו, בכדי שיהא נודע בכך בכל הארץ דַּרְכְּךָ, שאתה משלם גמול טוב להמאמינים בכך (מפרשים שם):

יט) יוֹדוּךָ עַמִּים, אֵלְדִּים. יש ליזהר להפסיק בין תיבת עמים לתיבת אלד"ים, שלא יבוא לידי חירוף ח"ו. ולכן הונח שם פְּסִיק. וכן חברו בפסוק שאחריו. (וכן העיר על זה במנחת שי). וכן נוהגים לדקדק בזה. אבל בהמשך הפסוק יוֹדוּךָ עַמִּים כֹּלֵם. עמים כולם, נקרא יחד. וכמו שהוא לפי הענין. ודכוותה, שְׁמָעוּ, עַמִּים כֹּלֵם (במלכים-א כ"ב, כ"ח. ובמ"כ א', ב):

יז) יִשְׁמְחוּ. היו"ד במאריך (מנחת שי. וכן הוא בתיגאן ובבן אשר. והשי"ן שאחריה בשוא נה ופשוט):

יח) וַיִּירָאוּ אוֹתוֹ. יש ליזהר לקרוא היו"ד במאריך והרי"ש שאחריה בשוא נע, לשון יראה. והקורא הרי"ש בשוא נח טועה, כי הוא משנה המשמעות ללשון ראייה, קְלִילָה. וכן המנהג פשוט להאריך בקריאת היו"ד ולהניע את הרי"ש להורות על כך:

מקרא קודש – ספירת העומר

יבואו איזה אנשים לסמוך על הספירה בציבור שבשחרית. וכל מנהגי אבותינו תורה הם. (כנלע"ד. וכל דעת אאמו"ר שליט"א, עיין שערי"צ בהר ה'תשע"ו ב'שכ"ז, ובהוקותי ה'תשע"ח ב'שכ"ט, ואמ"א כעת. ושוב ראיתי שם שהורה למנוע זאת מטעם שכך הוא מנהג הקראים לספור רק ביום יעוש"ב. וע"ע טעמי המנהגים אות תרי"ג, ובס' פסקי תשובות שם מד"ה ומנהג):

מי שבירך וספר אם יכול לברך שוב להוציא

הקהל

כ) מי שבירך וספר, ואחר כך בא לבית הכנסת או לאיזה מקום שמתפללים, וכיבדו אותו לברך על ספירת העומר בקול רם להוציא את הקהל וכמנהגינו, יתן לאחר לברך שלא ספר עדיין. ומכל מקום בדיעבד שבירך הוא, יצאו כולם בברכתו. וכדקיימא לן כל הברכות אף על פי שיצא מוציא, חוץ מברכת הַנְּהַנִּין (ולכתחילה יתן לאחר, כיון שיש אומרים דהא דאע"פ שיצא מוציא, זהו דוקא להוציא את מי שאינו בקי לברך להוציא עצמו, לא לבקי. עיין בבית יוסף בשם בעל הלכות גדולות, וכל בו בשם ריצא"ג, ובשלחן ערוך סי' רע"ג ס"ד והוא שאינם יודעים, ובמשנ"ב שם סק"כ, וביה"ל שם ד"ה והוא, ובשת"ז סי' ח' סוס"ק י"א, ובכה"ח שם ס"ק כ"א, ובמשנ"ב שם ס"ק י"ד, ובשער הציון שם אות כ"א, ובבית יוסף (ד"ה ולענין), ובש"ע סי' ס"ט ס"א ומכל מקום וכו' מוטב וכו', רמ"א סי' תקפ"ה ס"ב, [והביאו מהרי"ץ בע"ח ח"ג דף ע' ע"א ובפסקי מהרי"ץ ה' ר"ה סעיף ע"א], ופר"ח שם, ובמשנ"ב שם סק"ה, ובשער הציון שם אות ט"ו, ובכה"ח שם ס"ק כ"א בשם ערך השלחן שהוא מחלוקת ראשונים וכו', ובמה שהשיג על דברי המשנ"ב שם, ש"ע המקוצר סי' ק"י סי"ח, ובשו"ת מנחת יצחק ח"ג סי' נ"ג, ובפסקי תשובות שם אות ז' ובהערה מ"ו, ובמשנ"ב סי' תרצ"ב סק"י, ובכה"ח שם ס"ק כ"ה, ובש"ע המקוצר סי' קכ"ב סכ"ד, ומשם באר"ה. וכן עיין עוד למהרי"ץ בע"ח ח"ב דף מ"ב ע"א ד"ה מי ששכח וכו' ודמי למ"ש וכו', ודוק):

פרק ג'

דקדוקים בנוסח הספירה

קריאת תיבת "האיִדנא"

(א) האיִדנא. יש לזוהר שלא לומר האיִדנא, הדל"ת בחטיפה שנשמע כמו שוא פתח, וכמו שיש קצת טועים בזמנינו מחוסר בקיאות ודקדוק. כי כשאומר כך הוא יצא למשמעות אחרת לגמרי, כי דָנָא בארמית, פירושו זה או זאת בלשון הקודש (כמו על דָנָא, בית אלהא דָנָא, פְדָנָה תימרון להון). ואין זה הפירוש כלל, כי תיבת "האיִדנא", היא קיצור "האיִי עִדְנָא" (כמ"ש מהרי"ץ בע"ח דף מ"א ע"ב). וכ"ה בערוך). פירוש, "זה הַעֲת", או "זה הזמן". (ואות העי"ן נבלעה לקיצור הלשון, כמו שמצוי בלשון ארמי באותיות הגרון, כגון מסוֹתָא [כך קבלנו הסמ"ך רפי. ויש גורסים מסוֹתָא], מְסוֹתָא. מְפָרָא. מְפָרָא. סר סכינא, סְעַר סכינא. תריסר, תרי עשר. דְיַעֲבַד, דְאִי עֲבַד, וכיו"ב). אלא ירחיב בקריאת הדל"ת, וכמו שהוא מסורת קריאתנו בתיבה זו כאן ובכל מקום שנזכרה בדברי חז"ל. ולכן בספרי הקדמונים הונח אל"ף אחר הדל"ת כזה, "האיִדנא", להורות על משך אות הדל"ת שלפניו (וכמ"ש הרד"ק בפירושו למקרא בכיו"ב. וכן העתיק אאמור"ר שליט"א בש"ע המקוצר סי' צ"ב ס"ב):

ומכל מקום בדיעבד מי שאינו יודע ואומר האיִדנא הדל"ת בחטף, יצא (כנלע"ד, שזה עדיף ממי שדילג ולא אמר כלל תיבת "היום" להסופרים בלשון הקודש, שנחלקו בזה האחרונים אם יצא. וכן הסכים אאמור"ר שליט"א הואיל ואין כזה צירוף מלים האיִי דָנָא, ומוכרח שפירושו זה הזמן אף על פי שהוא טועה בקריאתו ע"כ). אבל לכתחילה צריך ללמד לשונו לומר כהוגן, וטוב לו:

"בעומרא"

(ב) נוסח הספירה שלנו, האיִדנא כך וכך "בְעוֹמְרָא", תיבת בעומרא, בבי"ת, ולא בלמ"ד (מהרי"ץ בע"ח דף מ"א ע"ב). וכן הגירסא ברי"צ גיאת בשם רב האי גאון, ובסידור רס"ג דף קנ"ד, ובסידור הקדמון רבינו שלמה ב"ר נתן דף צ"א, ועוד, בעומרא בבי"ת. וכן גירסת הגר"א במעשה רב סי' ע'. וכן נהג החזו"א צ"ל. וכן גירסת האשכנזים בעומר, בבי"ת. וגירסת הספרדים לעומר בלמ"ד, עיין כה"ח ס"ק ל"ב מקורות לגירסתם. ובאחרונים האריכו ע"ז ואכמ"ל. וכן ע"ע בס' ספירת העומר פ"ה סי"ג):

(ג) וכשמגיע לשבעה ימים אומר, "האיִדנא שבעה יומי בעומרא, דאינון חד שבועא". וכן על זה הדרך בשאר הימים אומרים תיבת "בעומרא" באמצע, אחר מנין

הימים קודם דאינון וכו' (כן מנהיגו וכמ"ש בתכלאל עץ חיים שם. וכ"ה בריצ"ג בשם רה"ג וברס"ג וברשב"ן הנז"ל, ועוד. וכ"כ בכה"ח ס"ק ל"ד. והטעם, יש לומר מפני שעיקר הספירה בימים, והשבועות הם תוספת. דהא איכא מאן דאמר בגמרא מנחות ס"ו ע"א שבזמן הזה אי"צ למנות כלל שבועות ע"ש. גם יש אומרים (רבינו ירוחם ועוד, הובאו בס' ספיה"ע פ"ב הע' ח') שבוזה"ז ספירת הימים מן התורה, ושבועות מדרבנן זכר למקדש. וכ"כ טעם זה בס' הפרדס לה"ר אשר בן חיים דף קע"ו. ועוד דלא לישתמע האיִדנא כך וכך, ולא אמר למה אולי לימי החדש או לדבר אחר, ואח"כ אומר דאינון כך וכך בעומרא. ולכן מפרשים תכף האיִדנא כך יומי בעומרא דאינון וכו', ובוזה הלשון מבואר יותר. ולומר פעמיים בעומרא אינו צחות הלשון לכפול, וגם אין בכך צורך. כנלע"ד. וכ"כ היעב"ץ בסידורו ח"ב דף קכ"ה שכן הוא מוסכם מכל הדווקנים להסמיך תיבת בעומר לתחילת המספר ולא בסופו, וכן הוא ע"פ האר"י, ולא כמו שעושים המון העם שאינו נכון כלל בלשון ע"כ. **נמצא**, מנהג האשכנזים, בעומר, ובסוף. מנהג הספרדים, לעומר, ובאמצע. ומנהג התימנים, בעומר כהאשכנזים, ובאמצע כהספרדים. ויש להעיר מזה על מ"ש בס' מועדים וזמנים ח"ז סי' רל"א ע"ש. וי"ל ע"ד. וע"ע מה שהובא בזה בס' ספירת העומר פ"ה הערה מ"ה):

(ד) וכל זה לתחילה. אבל בדיעבד, אפילו לא אמר כלל תיבת "בעומרא", יצא (שו"ת הרשב"א סי' תנ"ז ואחרונים):

שְבוּעָא, שְבוּעֵי

(ה) יש לזוהר לדקדק לומר את האות שי"ן של תיבת "שְבוּעָא", "שְבוּעֵי", בניקוד קָמֶץ ובהרחבה, לא בשוא. כי הוא שינוי משמעות. שבניקוד שוא הוא לשון שְבוּעָה, ואינו נכון אלא בקמץ דהיינו שְבוּעַ בלשון הקודש (ספר ספירת העומר דף קס"ג. וה"ה לדין שסופרים בלשון ארמי). ובדיעבד יצא, שהרי אפילו לא ספר שבועות כלל רק ימים יצא. ומכל מקום לכתחילה יחזור לספור בלא ברכה (פשוט):

הספירה בלשון זכר, חד, תרין, תלתא וכו'

(ו) אומרים האיִדנא חד יומא, תְרִין יומי, תְלָתָא יומי, לשון זכר. ולא תְדָא, תְרִין, תְלָת, לשון נקבה. וכפי דרך לשון ארמי. וכן במנין השבועות אומרים חד שבועא, תְרִין שבועי, תְלָתָא שבועי, בלשון זכר. וכן הכל וככתוב בסדורים. כי ימים ושבועות הם לשון זכר (וכמ"ש רש"י בבראשית כ"ט כ"ז, על פסוק מלא שבוע זאת ע"ש):

וכל זה לכתחילה לצחות הלשון, לא לעכובא (פשוט. וְסִימָנָה, סאיין תְלָת וקבין תְלָתָא. סאה לשון נקבה, קב לשון זכר. וכ"כ מג"א סק"ה וט"ז ואחרונים לפי מנהגם שסופרים בלשון הקודש. והוא הדין לדין בלשון ארמי. וע"ע לקמן באות ח' במקורות):

מקרא קודש – ספירת העומר

מהערב. עיין במנחות דף ס"ו ע"א, ובטור סס"י תפ"ט, ובבה"ל ס"ה ד"ה סופר. וכן העלה אחי הנעלה הרה"ג ישראל שליט"א בדברי חפץ גליון ד' דף קס"ג. וכן דעת אאמו"ר שליט"א. ואמנם נמצא תשובה בכ"י מיוחסת להרמב"ם ושם השיב שמי שדילג יום אחד יכול לברך בשאר לילות, ואעפ"כ כתוב שם אח"כ שישמיט בלילה האחרון אמירת תמימות לפי שאינן תמימות. אבל תוכן הדברים באותה תשובה שם צריך עיון, ונראה שיש שם תוספת מהמעתיק ולא הרמב"ם חתום עלה וצל"ע במקור בגוף הכת"י, ואכמ"ל. ולאחר שנים דיבר על זה אאמו"ר שליט"א בשערי יצחק [בחוקותי ה'תשע"ה מדף ז', במדבר ה'תשע"ז מדף י"ח] ושם בירר את הדברים במקורם שאכן אין הם דברי הרמב"ם יעו"ב. וכן בשו"ת אורן של חכמים ח"ג סי' ל"א. תלי"ת):

ספירה בכל לשון

י) בכל לשון שספר ספירת העומר, יצא. ואם אינו מבין מה שאמר לא יצא (מג"א סק"ב. ש"ת"ז סק"ו. משנ"ב סק"ה. וע"ע בשער הציון שם אות ו', ובכה"ח סק"כ, ובחזו"ע דף רל"ב):
אמנם לכתחילה מנהגינו לספור בלשון ארמי דוקא, וכדלעיל בפרק ב' אות ה':

"תרי עשר"

ז) ביום הי"ב לספירת העומר (ליל כ"ז ניסן) יזהר לומר האידנא תְּרִי עֶשֶׂר יומי וכו', תיבת "תְּרִי" בלי נו"ן פשוטה. וכמו שנוהגים. שתרגומו שְׁנַיִם עֶשֶׂר (במדבר ז, ע"ה. כ"ט, י"ז) שהוא קיצור שְׁנַיִם וְעֶשְׂרָה. אבל אם יאמר "תְּרִין" עשר, (כמו תרין יומי, תרין שבועי) פירושו שְׁנַיִם עֶשֶׂר, דהיינו עשרים, ונמצא שספר יום אחר. אע"פ שבדיעבד יש לסמוך על מה שאמר אח"כ דאינון חד שבועא וחמשא יומי (כנלע"ד, ופשוט. אחר כך ראיתי שכן הזהיר על זה היעב"ץ בסידורו ח"ב דף קכ"ה שלא להחליף סְמוּךְ פְּמוּכְרַת ע"כ. והיינו לפי מנהגם שסופרים בלשון הקודש, לומר שְׁנַיִם עֶשֶׂר, ולא שְׁנַיִם עֶשֶׂר, וכמו שכתב הרב המוסיף שם):

שבעה שבועי "שלמי"

ח) בספירת היום האחרון ליל מ"ט מסיימים דאינון שבעה שבועי "שלמי". כלומר תמימים (תכלאל עין חיים דף מ"ב ע"א. ש"ע המקוצר סי' צ"ב ס"ב. וכ"ה בסידור רס"ג, ובסידור רבינו שלמה בר נתן, ולקמן באות ט' בשם תשובה מיוחסת להרמב"ם. וזהו כפי שנאמר בתורה פרשת אמור (ויקרא כ"ג, ט"ו) שבע שבתות תמימות תהיינה, ותרגם אונקלוס שלְמִן יהוין. אלא ד"שלמן" ותמימות לשון נקבה, להיותו נופל על "שבע שבתות" לשון נקבה [ועיין בזה"ק תצוה דף קפ"ג ע"א בגין דאינון נוקבין נקט קרא לישנא דנוקבין וכו'. ובמעם לועז שם דף רע"ז. ובשערי יצחק פ' בחוקותי ה'תשע"ה מדף ה']. ואנחנו שסופרים בלשון שבועות, וכלשון הפסוק בפרשת ראה (דברים ט"ז, ט) שבעה שבועות תספר לך, ושבעה הוא לשון זכר וכדלעיל באות ו', אומרים שלְמִי, שהוא קיצור שלְמִין, בלשון זכר. וכמו שְׁבוּעֵי, שהוא קיצור שְׁבוּעִין, (בדברים שם), וכן יומֵי קיצור יומִין, שְׁנַיִם [שְׁנַיִם] קיצור שְׁנַיִן, וכל כיו"ב, ופשוט. וכן ראוי ומשובח להוסיף כן בסוף הספירה, להודיע שהשלימו הספירה, והוא נוי וסלסול למצוה. וכעין זה הוא מ"ש בברכות מ"ה ע"ב העונה אמן אחר גמר ברכותיו הרי זה משובח, והטעם להודיע שכבר השלים כל ברכותיו ולפיכך ענה אמן, כמ"ש הרמב"ם בה' ברכות פ"א הי"ח. וע"ע כיו"ב בש"ע המקוצר ח"ג דף קע"ו ד"ה מעתה. וע"ע למהר"י אלגאזי בשלמי חגיגה אות ל"ה, ודברי חפץ גליון ד' דף קס"ב הערה ט"ו):
וזהו למצוה. אבל אם לא אמר שלמי, יצא (פשוט):

מי שדילג יום אם יאמר "שלמי"

ט) מי שדילג יום אחד מהספירה, או אפילו כמה ימים, אף על פי כן יכול לומר ביום האחרון, דאינון שבעה שבועי "שלמי". כי אין הכוונה שהוא עצמו ספר שבעה שבועות שלמים בלי דילוג, אלא על עצם יום זה שבו נשלמו אלו השבעה שבועות (ואעיקרא רבים סוברים שאפילו בדילג יום אחד יכול לספור שאר ימים ומיקרי תמימות, הואיל והתחיל לספור מהיום הראשון (רבינו סעדיה גאון) או משום דמקיים תמימות בספירת השבועות (ריצ"ג בשם רבינו האי גאון) או שמתחיל לספור

פרק ד'

איסור אכילה ומלאכה לפני הספירה

הזמן שאסור לאכול עד שיספור

א) כשהגיע זמן הספירה, אסור לאכול עד שיספור (רמ"א סי' תפ"ט ס"ד. מהרי"ץ בע"ח ח"ב דף מ"א ע"ב). ואין לאכול כרבע שעה, ויש מחמירים מחצי שעה, קודם השקיעה (בש"ע הגר"ז סי' ז' כתב חצי שעה. וכ"כ כה"ח ס"ק ס"ד ע"ש. וכ"כ בחזו"ע דף רמ"ה. וכן נראה לפמ"ש מהרי"ץ שם בדף מ"ב ע"א דזמן ספירה מן הדין הוא מהשקיעה, וכדלעיל בפרק א' אות ח'. ובמשנ"ב ס"ק כ"ג סובר דהזמן חצי שעה הוא מצאת הכוכבים ע"ש, ובשער הציון אות כ"ט. שלפי זה הוא רק כרבע שעה קודם השקיעה. ויש עוד צדדים להקל, אליבא דהט"ז סי' רל"ה סוף סק"ג, וכן לפמ"ש המג"א סי' תפ"ט ס"ק י"א, וערוך השלחן שם סוף ס"י, אליבא דהרמ"א, יעו"ש. ובפסקי תשובות הערה ע"ח הובא בשם קצות השלחן שמיקל לאכול עד השקיעה ע"ש. ונראה להכריע דמי שנוהג תמיד כהמדקדקים לספור מצאת הכוכבים, לדידיה הזמן חצי שעה קודם צאת הכוכבים, ומי שסומך לפעמים להקל לספור מהשקיעה, לדידיה יש להחמיר מחצי שעה קודם השקיעה. והנלע"ד כתבתי):

לעשות מלאכה וכדומה

ב) וכן אסור מזמן זה ליכנס להתרחץ, או להסתפר, ולעשות כל מלאכה או עניינים שאפשר שימשך בהם או יטרידוהו (משנ"ב ס"ק כ"ד. כה"ח ס"ק ס"ז. ובש"ע המקוצר בה"א סי' נ' א"ג):

לאכול אחר ערבית כשלא ספר

ג) הלכך גם מי שכבר התפלל ערבית מבעוד יום מִפְּלֶג המנחה, אם עדיין לא ספר, כי המתין לזמן הראוי לספור לכתחילה שהוא בצאת הכוכבים [והיינו כשהתפלל ביחיד מאיזה סיבה, או שהתפלל עם ציבור שאינם סופרים אז. ועיין לעיל פרק א' אות י'] אסור לו לאכול עד שיספור (פשוט. וכן מבואר במג"א ס"ק י"א, ובחק יעקב ס"ק ט"ז, ובדברי מהרי"ץ בע"ח שם דף מ"א ע"ב ד"ה כשהגיע. וכ"כ משנ"ב ס"ק כ"ג במוסגר, ובערוך השלחן ס"י. ובליל שבת כתב מהרי"ץ בע"ח ח"א דף קי"א ע"א בשם חמדת ימים [ח"א דף קנ"ב] שיש ענין לקדש ולסעוד קודם הלילה בזמן שמשמש מזל צדק, קודם שיכנס בגבול מזל מאדים, ואפילו בימי העומר קודם שספר, ומדבריהם שם מוכח דמותר לאכול עד צאת הכוכבים ע"ש. [ובכה"ח סי' רע"א סק"ב]. ויש לומר שבליל שבת דוקא סמכו על המתירים וכפשט לשון רמ"א. אי נמי יאכל רק כביצה ולא יותר. וכ"כ בהדיא החמ"י גופיה בענין ספירת העומר ח"ב דף תע"ו, וע"ש עוד דוק. ועוד שבודאי כן הוא לפי מנהגינו שאחר הקידוש שוהים בשתייה ובאכילת פירות ולעונג ולכבוד שבת וכמ"ש מהרי"ץ שם אח"כ בדף קי"א ע"ב. כנלע"ד):

לאכול מעט, "שומר"

ד) ולטעום מעט פת או עוגה עד כביצה ולא יותר, או פירות וכיוצא בזה אפילו הרבה, מותר קודם שהגיע זמן הספירה:

ה) וכן אם העמיד "שומר" שאינו אוכל, או "שעון מעורר" [צלצול בפלאפון] שיזכיר לו לספור כשיגיע הזמן, מותר לאכול אפילו הרבה. וכל זה סמוך לזמן הספירה, אבל כשיגיע זמן הספירה ממש [צאת הכוכבים] יפסיק ויספור מיד. ובמקום דוחק שאינו יכול להפסיק ולספור, אפשר לסמוך על "שומר" ותכף כשיוכל יפסיק ויספור (עיין כה"ח סוף ס"ק ס"ג וס"ו. משנ"ב סוף ס"ק כ"ג. ומוכח מדבריהם דכשמגיע זמן הספירה אין לסמוך על שומר ע"ש. ומה גם שמצוה לספור בתחילת הלילה משום תמימות. זולתי בשעת הדוחק אפשר להקל ואכמ"ל. ושור"ר בפסקי תשובות אות ט"ז שיש מתירים בזה, ע"ש ובהערה ח'. ומה שכתבנו או שעון מעורר, כן כתבו אחרוני זמנינו):

התחיל לאכול ונזכר שלא ספר

ו) מי ששכח והתחיל לאכול או לעשות מלאכה, ונזכר שלא ספר, יפסיק מיד ויברך ויספור, ואחר כך יגמור אכילתו (רמ"א שם. והשת"ז שם ס"ק י"ד השמיט את הרמ"א ובמקום זה העתיק בס"ק י"ד דעת הפר"ח דאינו פוסק למאי דקיימ"ל ספירה בזה"ז דרבנן ע"ש. ובחק יעקב ס"ק י"ז כתב דרמ"א חשש כאן להסוברים ספירה בזה"ז דאורייתא, משום שהוא דבר שאין בו טורח כלל להפסיק ולספור, והעתיקוהו האחרונים, וכמובא במשנ"ב ס"ק כ"ה, וכה"ח ס"ק ס"ח, וערוך השלחן סי"א, ומשמע דמסכימים לדבריו. גם מהרי"ץ בע"ח דף מ"א ע"ב העלה להפסיק וצייין על זה אחרונים, למאן דאמר ספירה בזה"ז דאורייתא ע"כ. ומבואר דחשש לדעת הרמב"ם ודעימיה שסוברים כן. ועוד הוסיף להזהיר על זה אח"כ דלא שפיר עבדי אותם המניחים לספור עד סיום הסעודה כדי שיעלה המזמור לכאן ולכאן, דכמה פעמים אירע לכמה ששכחו ולא נזכרו מהספירה לכן יגדור עצמו כפי הדין וכו' ע"ש. [ונראה שגם למהרי"ץ שפוסק וסופר, אינו צריך לומר מיד המזמור רק בסיום הסעודה דלדידיה נמי המזמור עולה לכאן ולכאן, רק יכוין באמירתו אז גם על הספירה. וזהו אליבא דמהרי"ץ דאין המזמור קשור ומחובר לספירה עצמה שלכן כתב שם לעיל בעמוד א' שיש לאמרו אחר המזמורים למנצח ושיר המעלות משום תדיר וכו' ואכמ"ל]. ונראה שהמקילים סמכו בזה על השת"ז הנז"ל. וכ"כ בחמ"י דף תע"ו דפוסק וסופר כדי שלא יטרד באכילתו וישכח מלספור ע"כ. ולדברי מהרי"ץ ממילא נכון להפסיק כשהגיע זמן הספירה גם כשהתחיל לאכול בהיתר, אע"פ שמן הדין א"צ אז להפסיק לכולי עלמא וכמ"ש רמ"א שם. ושור"ר שכן כתב בהדיא בס' יוסף אומץ למהר"י יוזפא סי' תתל"א, שלפי הדין כשהתחיל בהיתר אינו חייב אז להפסיק, אך משנת חסידים להפסיק ולספור תכף בזמנו, שמא ישכח לספור ע"כ. והטעם שחששו דוקא בספירת העומר, נלע"ד משום שהוא דבר מועט ואידי דזוטר מירכס, והחוש והמציאות מוכיחים על זה וכמ"ש מהרי"ץ כדלעיל. וע"ע בכה"ח ס"ק ס"ט שהביא דעת הגר"ז דבתוך החצי שעה סמוך לספירה אינו צריך להפסיק באמצע סעודתו עד שיגיע זמן הספירה ע"ש):

להתחיל לאכול כשספר מפלג המנחה

ז) מי שהתפלל ערבית בליל שבת [או בשאר ימים] מפלג המנחה וספר עם הציבור מבעוד יום על דעת לחזור ולספור אחר כך בלילה ממש (כדלעיל בפרק א' אות ט') מותר לו להתחיל לאכול ולעשות מלאכה קודם שיספור, הואיל וכבר ספר מקודם. ומכל מקום כשיגיע זמן הספירה [צאת הכוכבים] נכון להפסיק ולספור מיד, כי יש אומרים שאין יוצאים בספירה מפלג המנחה (כנלע"ד, ועל דרך מ"ש הט"ז ומשנ"ב סי' רל"ה ס"ק י"ט, וכה"ה שם ס"ק י"ג, לענין קרא ק"ש מפלג המנחה ע"ש):

מנין קבוע מאוחר

ח) מי שרגיל להתפלל ערבית במנין קבוע מאוחר בלילה, יכול לאכול ולעשות מלאכה גם לאחר צאת הכוכבים עד הזמן שמתפלל (שו"ת אגרות משה ח"ד סי' צ"ט אות א'. וע"ע לעיל בפרק א' אות י"ד. ונראה דגם אם יש לו יום אחד קבוע מימי השבוע שבו הוא מתפלל מאוחר, כגון שיש לו באותו יום שיעור תורה קבוע ואחריו מתפללים, דבאותו יום רשאי הוא לאכול ולעשות מלאכה קודם לכן):

פרק ה'

דיני דילוג וטעות בספירה

שכח ולא ספר בלילה

(א) מי ששכח כל הלילה ולא ספר, יספור ביום בלא ברכה ובלילות שאחר כך יספור בברכה. ועדיף שימנה עם הציבור שאז יצא ידי חובתו בשמיעת הברכה מפי הרב, וכמו שנוהגים בקהילותינו, כדי לצאת דעת כל הפוסקים (מהרי"ץ בע"ח דף מ"א ע"ב ומ"ב ע"א. ש"ע המקוצר סי' צ"ב ס"ג. וע"ע להמשנ"ב בשער הציון אות מ"ה. ובשורת פעו"צ ח"ג סי' י):

דילג יום, מסופק אם דילג

(ב) מי ששכח לספור יום אחד, לא בלילה וגם לא ביום, ואפילו שכח כמה ימים, נחלקו הפוסקים אם יכול לספור בשאר הימים. ולכן מספק יספור מכאן והלאה בלא ברכה. ונכון שישמע את הברכה מהרב שמברך ומוציא את כולם וכמנהגינו, או מאחר:

(ג) ואם הוא מסופק אם דילג יום אחד, יכול לספור בשאר לילות בברכה (משום שהוא ספק ספיקא. ש"ע סי' תפ"ט ס"ח מאחרונים. מהרי"ץ בע"ח דף מ"ב ע"א. ש"ע המקוצר שם. ומה שכתבתי ואפילו שכח כמה ימים הוא פשוט. ומה שכתבתי ונכון שישמע וכו'. עיין במשנ"ב ס"ק ל"ז, ובשער הציון אות ה', ובכה"ח סוף ס"ק פ"ג. ובכל אופנים אלו, טוב שיאמר לפני הברכה והספירה, אתמול כך וכך, כי לדעת כמה רבנות זה מתקן מה שלא ספר אתמול, כדלעיל בפרק ב' סעיף י"ב ע"ש. ובשורת אור לציון ח"ג דף קפ"ב כתב עוד דנראה שהוא הדין בשכח כמה ימים, שיאמר, לפני יומיים היה כך וכך ואתמול היה כך וכך וכו'. וזה צ"ע):

מסופק אם ספר ביום

(ד) שכח ולא ספר בלילה והוא מסופק אם ספר ביום בלא ברכה, יש אומרים שסופר בשאר ימים בלא ברכה (דאיכא נמי ספק ספיקא להחמיר. ערך השלחן אות ח'. כה"ח ס"ק פ"ט. ובס' ספירת העומר פ"ג ס"ט דף צ', כתב מדגנשיה שיספור בברכה. והעתיקו גם בס' פסקי תשובות אות ר"א, ולא ראו דברי הערך השלחן והכה"ח הנז"ל. וכן משמע ממה שכתבו כמה אחרונים בכיו"ב לענין לא נזכר עד בין השמשות, וכדלקמן באות ו'):

ונכון שישמע הברכה מהרב שמברך וכמנהגינו, או מאחר. או שיברך על כל פנים בהרהור (כנלע"ד. הואיל ולרוב רבנות אפילו בדילג בודאי יום אחד [ויש אומרים חוץ מדילוג יום ראשון] סופר שאר ימים בברכה, וכמ"ש כבר המשנ"ב בשער הציון אות מ"ו ע"ש. ויש להוסיף שכן נמצא תשובה בכת"י מיוחסת להרמב"ם ששאל על זה והשיב דיברך. ועל כן הגם דמרוך פסק כבעל הלכות גדולות דיספור

שאר ימים בלא ברכה [וע"ע בשו"ת פעו"צ ח"ג ס"י י', ובנוה צדיק שם אות י"ט ודוק], הא מיהא כל שיש איזה ספק נוסף אפילו אינו שקול, הסומך לברך אין מזחיתין אותו. וכן תראה לקמן בדין נזכר וספר בבין השמשות דנחלקו בזה האחרונים וכמו שיראה המעיין במקורות שצינינו שם ואכמ"ל. ונכון שיאמר אז לפני שמברך, אתמול כך וכך בעומרא וכמ"ש רי"צ"ג בשם רב הא"י גאון. וכיו"ב כתב בשו"ת אור לציון ח"ג פט"ז ס"ו. וכן בערוך השלחן אות ט"ו כתב דכיון דדין זה שלא לברך בשאר ימים חידוש הוא, הבו דלא לוסיף עלה ע"ש. ועל כן בנדון דידן, נכון עכ"פ לשמוע הברכה מאחר, או בהרהור דכדיבור דמי לדעת הרמב"ם בהלכות ברכות פ"א ה"ז ודעימיה, וכמ"ש האחרונים בכיו"ב. **אגב**, אי אמרין הרהור כדיבור דמי אליבא דהרמב"ם גם בספירה, או דבספירה בעינין בפה דוקא לכולי עלמא, עיין בס' ספירת העומר פ"ה ס"ב. ולהלכה נלע"ד דאין לסמוך על זה לענין ספירה, דהוה ליה ספק ספיקא. דלרוב הפוסקים הרהור לאו כדיבור דמי, וגם לרמב"ם דכדיבור דמי, י"ל דבספירה מודה דלא מהני הרהור. ועל כן גם מי שספר בהרהור יכול לחזור ולברך ולספור בפיו. ואם רק הרהר אם יכול לספור שאר ימים בברכה, נראה שתלוי במחלוקת האחרונים במסופק אם ספר ביום, ובספר בבין השמשות, ולמעשה ישמע מאחר או יברך בהרהור וכמו שהעלינו שם בס"ד. וע"ע פתחי תשובה על או"ח סי' תפ"ט בשם שו"ת אגורה באהליך. ואכמ"ל (עוד):

התפללו ערבית מבעוד יום ונזכר שלא ספר אתמול

(ה) שכח לספור בליל יום ששי, והתפללו ערבית ליל שבת בעוד היום גדול ואחר כך נזכר שלא ספר אתמול. הגם שהתפללו ערבית, כיון שעדיין יום הוא, יספור את של אתמול בלא ברכה ושאר הימים סופר בברכה (שו"ת זרע אמת ח"א סי' ס"ו ועוד אחרונים, הובאו בכף החיים ס"ק פ"ב. שו"ת אגרות משה ח"ד סוף סימן צ"ט. וע"ע שו"ת פעולת צדיק ח"ג סי' ר"ו בשם פסקי תוספות ודוק):

וספירת אותו ליל שבת, לא יספור אז קודם השקיעה, גם לא על ידי תנאי (כדלעיל בפרק א' אות ה') משום שהוא תרתי דסתרי (כנלע"ד ופשוט):

נזכר בבין השמשות שלא ספר אתמול

(ו) שכח לספור ונזכר למחרת בבין השמשות (עד כשלא עשרה וחצי דקות אחר שקיעה. ויש אומרים עד כעשרים וחמש דקות. משבי"ר), יספור הספירה של אתמול בלא ברכה. ושאר ימים, יש אומרים שיספור בלא ברכה (בית דוד סי' רס"ח. ערך השלחן סק"ה. נהר שלום סק"ב. ועיין ברכי יוסף ס"ק י"ז, וכה"ח ס"ק פ"ג. וע"ע אריכות בזה בשו"ת יבי"א ח"ד סי' מ"ג, פסקי תשובות אות כ"ד ובהערה ק"ט, שו"ת אור לציון ח"ג פט"ז ס"ר, ושם כתבו שיכול לספור שאר ימים בברכה. וכן במה שהובא בזה במשנ"ב מהדורת דרשו אות ע"ב. וע"ע לעיל אות ד' בדין מסופק אם ספר ביום. וכן עיין עוד בשערי יצחק בחוקותי ה'תשע"ה דפים ט' י', שנשאל במי שהצטרפו לו שני ספיקות בספירה, פעם אחת הסתפק אם ספר או לא, ולכן המשיך וספר שאר ימים בברכה, ואחר כך ביום אחר הוא לא ספר בלילה אלא ביום, והשיב שיכול להמשיך לספור בברכה, דספק ספיקא לדעת רבים מרבנות הוא מדין רוב [וכ"ה בשו"ת

מקרא קודש – ספירת העומר

ולא למפרע, וכיעויין מ"ש בזה בס"ד בתשובה בענין בשכמל"ו אחר אנא בכח בקול רם, נדפס בדברי חפץ גליון ד' אות ו', דף ק"ה. ולכן נראה דברכות לבטלה דנקט החיד"א, לאו לבטלה ממש קאמר, אלא כעין בטלה, למאי דסבירא ליה דגם למפרע יש בכך פגם וחסרון מפני כבוד השם יתעלה]. וגם בנדון דידן שיודע מתחילה שיהיה לו אונס, עיין בשו"ת אור לציון ח"א סי' ל"ו, סידור פסח כהלכתו ח"ב פי"א הערה מ"ט, ומה שהובא בזה בס' פסקי תשובות דף רפ"ד, ובביאורים על המשנ"ב מהדורת דרשו אות ע"ג, ובשו"ת יורו משפטיך ח"א סי' ט"ז, דאפשר לברך. ועוד שהוא ספק ספיקא, כי לדעת רובא דרבוותא גם בדילג יכול לברך, כל שכן בנדון דידן שעדיין לא דילג וסופר כהוגן. ועוד דשמא ידחה האונס ומי יודע מה ילד יום. ומכל מקום לכתחילה טוב לשמוע מאחר לצאת מן הספק):

לא ספר שבועות

(י) מצוה לספור ימים, ומצוה לספור שבועות. ואם ספר ימים ולא ספר שבועות, יש אומרים שיצא [והיינו אפילו בתשלום השבוע. כגון ביום שביעי, ארבעה עשר וכו'], ויש אומרים שלא יצא. ועל כן יחזור ויספור הימים והשבועות בלא ברכה. ובשאר ימים סופר בברכה בכל ענין (עיין למהרי"ץ בע"ה דף מ"א ע"ב ד"ה מצוה, ש"ז סק"ו, משנ"ב סק"ז ובשער הציון אות ט', כה"ח ס"ק כ"ב. ובטעם לספור גם השבועות נאמרו הרבה טעמים. ועיין למהרי"ץ בע"ה ח"ב דף מ"א ע"א, ובס' ספירת העומר פ"א סט"ו. ואאמור"ר שליט"א נתן טעם [בשערי יצחק בהר'תשע"ט] על פי מ"ש מהר"י קרא על פסוק [יחזקאל כ"א, כ"ח] שְׁבוּעֵי שְׁבוּעוֹת לָהֶם, שאמר יחזקאל לאנשי דורו אם הייתם קוראין בתורה שהיא נדרשת שבעה משבעה בשבעים פנים לתורה, לא היה נבוכדנצאר בא עליכם ע"ש. וספירת העומר שהיא הכנה למתן תורה, ספירת השבעה שבועות לרמוז ולהורות על עומק התורה שאינה רק כפי הפשט הנראה לעינינו, וגם לא רק פירושי הפרד"ס, אלא הרבה יותר מזה, מ"ט פנים לטהר מ"ט פנים לטמא וגם זה כפול שבעים [עולה 6,860], שבעים פנים לתורה, פנימיות ועומק לאין ערוך, ולאין קץ וסוף ע"כ. וע"ע לעיל פ"ב אות ג' במקורות):

ספר שבועות ולא ימים

(יא) ספר שבועות ולא ספר ימים, כגון שאמר ביום השמיני, "האידינא חד שבועא וחד יומא" ולא אמר האידינא "תמניא יומין דאינון" וכו', יצא (מג"א סק"ז ואחרונים). ומכל מקום יחזור ויספור הימים והשבועות כראוי, בלא ברכה (פשוט):

(יב) ואם לא הזכיר ימים כלל, רק שבועות, והיינו בתשלום השבוע. כגון שאמר ביום השביעי "האידינא חד שבועא בעומרא", ולא אמר האידינא "שבעה יומי דאינון" וכו'. או ביום ארבעה עשר אמר "האידינא תרין שבועי בעומרא", ולא אמר "ארבעת עשר יומי דאינון" וכו'. וכן בתשלום כל שבוע. יש אומרים שלא יצא,

פעו"צ ח"ב סי' רי"ג. משב"ר] והכא נמי איכא רוב לברך. אך לבסוף הניח בצ"ע מדברי הכה"ח ס"ק פ"ג הנז"ל. ע"ש):

ונכון שישמע הברכה מהרב המברך וכמנהגינו, או מאחר (לצאת מן הספק. ואח"כ ראיתי באשל אברהם בוטשאטש בס"ז שכתב לנהוג כן בנדון דידן, יעו"ש). **ובמקום שאי אפשר, יברך על כל פנים בהרהור** (כנלע"ד):

דילג מחמת אונס חולי וכדומה

(ז) אין חילוק אם דילג יום אחד משום שכחה, או משום אונס חולי וכדומה, כל שדילג יום אחד מאיזה טעם שיהיה, הרי זה סופר בשאר ימים בלא ברכה (פשוט בפוסקים. וכן הובא בכה"ח ס"ק צ"ו. ובנהר שלום המובא בביה"ל ס"ח ד"ה בלא. וכ"כ בערוך השלחן סוף אות ט"ו לענין חולה וגר שנתגייר, ועוד):

כתב את הספירה

(ח) שכח לספור לילה אחד, ובאותו יום כתב במכתב וכדומה "היום כך בעומר" או "היום ל"ג בעומר", או "היום כך למטמוני"ם" וכדומה, יכול לספור בשאר ימים בברכה (כיון שיש אומרים שיצא בזה ידי ספירה דכתיבה כדבור דמי, והוה ליה ספק ספיקא. עיין שערי תשובה אות ו', כף החיים ס"ק כ"ח ופ"ד. וכ"כ בחזו"ע דף רמ"ג, ובפסקי תשובות אות כ"א בשם יש אומרים. ובס' ספירת העומר פ"ה הערה י"א (השני) נסתפק בזה, ע"ש). **ויותר טוב שישמע הברכה מהרב שמברך וכמנהגינו, או מאחר:**

מי שיודע שיצטרך לדלג

(ט) מי שיודע שיהיה לו אונס גמור ביום אחד מימי הספירה שלא יוכל לספור, לא בלילה וגם לא ביום. כגון שהוא צריך לעבור "ניתוח" רח"ל. מכל מקום רשאי הוא לספור כל הימים בברכה, עד שיבוא לו האונס. וטוב יותר שישמע הברכה מהרב וכמנהגינו, או מאחר:

(עיין להחיד"א במורה באצבע אות רי"ז דמי ששכח יום אחד, כל הברכות שבירך בלילות שעברו היו לבטלה ע"ש. אמנם הרבה חולקים על זה, כיון שבשעה שבירך אז היה כהלכה. וכעין הפריש חלה בברכה ונשאל עליה, ברמ"א ביו"ד סי' שכ"ג, ובנטל ידיו בברכה ולבסוף לא אכל כמ"ש הריטב"א בחולין ק"ו ע"ב, ובבירך על אכילת מרור ולא יכול לאכול כזית, בשו"ת יהודה יעלה אסאד סי' קל"ז, וכן מתירין שבועה בשם ביו"ד סי' ר"ל, ועוד כיו"ב, וכמ"ש בשו"ת עמודי אש סי' ב' אות ל"ג, ובחזו"ע ה' שבת ח"א דפים רצ"ג רצ"ד, ובס' ספירת העומר דף פ"ה הערה נ', ובדפים ק"ז-ק"ט. [וכן נלע"ד לפי הטעם הפנימי שאמרו בזה"ק, ובס' מגלה עמוקות אופן קט"ז, שמהדברים שם יובן שחומר עוון ברכה לבטלה הוא דוקא בשעת הברכה

מקרא קודש – ספירת העומר

ע"א ד"ה וניתרי, דכל שעסוקין באותו דבר חשיב הכל תוך כדי דיבור. ובס' ספירת העומר פ"ו סוף הערה י"ד. וע"ע לקמן באות י"ז):

ומכל מקום, בכל אופן שצריך לחזור ולברך, אם ספר בלי לחזור ולברך, אינו סופר ומברך שוב, דברכות אינן מעכבות (אחרונים):

אין צריך לחזור על תיבת "האידינא" אם תיקן מיד

טז) מי שטעה, כגון שאמר "האידינא ארבעא יומי בעומרא", ובתוך כדי דיבור נזכר שהיום חמשא בעומרא, דיו שיסיים לומר תכף "חמשה בעומרא", ואינו צריך לחזור על תיבת "האידינא" כיון שהוא עדיין תוך כדי דיבור לספירה הראשונה (כה"ח ס"ק ע"ה, משנ"ב סוס"ק ל"ב, בשם הגר"ז ודרך החיים. ובנימוקי או"ח סק"ד כתב לחזור גם תיבת היום [האידינא] ע"ש, ובפסקי תשובות הערה פ"ט. ולענ"ד יש לומר לאידך גיסא דאפילו כשתיקן לספור נכון לאחר כדי דיבור בלי לומר שוב האידינא, וכמו שמצוי אצל מי שמתקן דבורו הראשון, יצא, הואיל וניכר היטב בדיבורו שהוא תיקון והמשך למה שהתחיל, שהרי הוא סותר ספירתו הקודמת. וע"ע מה שדן בכיו"ב אאמו"ר שליט"א בשו"ת עולת יצחק ח"א סי' כ"ה אות ד', ודוק. וזהו רק לענין דיעבד, כי אם אינו בתוך כדי דיבור הרי לכתחילה צריך לחזור ולברך ולספור וכדלעיל באות הקודם, ואז ודאי צריך לומר האידינא, כי הברכה היא הפסק גמור):

טעה בספירה ותיקנו אותו אם יחזור לברך

יז) מי שטעה בספירתו ותיקנו אותו תוך כדי דיבורו, יש אומרים שאם חזר ותיקן עצמו תוך כדי דיבור שלהם, אף על פי שאינו תוך כדי דיבור שלו, כיון שהם תיקנוהו תוך כדי דיבורו והוא תיקן עצמו תוך כדי דיבורם, נחשב הכל דיבור אחד ארוך ולא נגמר הענין, ואינו חוזר ומברך (עיין רמב"ם הלכות שבועות פ"ב הי"ח, ובפירוש רדב"ז, וכסף משנה, ורד"ע שם. וע"ע ביאור הלכה סי' קכ"ד ס"ח ד"ה מיד). ויש אומרים שחוזר ומברך, כיון שאינו תוך כדי דיבור שלו (עיין בהשגת הראב"ד, ובמפרשי הרמב"ם שם, ובפירוש שם טוב שם, ובש"ע יו"ד סי' ר"ט ס"ג ואחרונים שם, ובס' ספירת העומר פ"ו סי"ב). וספק ברכות להקל. ועל כן יתקן עצמו מיד בלי לחזור ולברך (כנלע"ד):

חשב בזמן הברכה לספור יום אחר

יח) מי שבטעה שבירך היתה דעתו לספור יום אחר בטעות, וכשסיים לברך ובא לספור, נזכר. יש אומרים שכיון שכל הברכה היתה בטעות, שְׁפִינָן בְּפִרְקָהּ על יום

הואיל וחובה להזכיר ימים על כל פנים (משנ"ב סק"ז, ובשער הציון אות י"א). ויש אומרים שגם באופן זה יצא (שתילי זתים סק"ו, ע"ש. מיהו מה שציינ המקור לדבריו מהב"י בשם ר"ן בסוף פסחים, צ"ע כי שם הכוונה שמן הדין אין צריך למנות שבועות רק בתשלום כל שבוע ושבוע, וכשיטת הר"ה בעל המאור והיש אומרים שהובאו בטור שם, אבל לא שאין צריך למנות אז ימים, אלא "גם" שבועות יעו"ש. ולפ"ז אין מהב"י בשם הר"ן שום ראיה לנדון המג"א. הגם שעצם הדין יתכן למאן דאמר ספירת העומר בזמן הזה דרבנן. ולשון החק יעקב סק"ח "אפשר" דלא יצא. הרי שנסתפק בזה. וכן עיין עוד להפמ"ג באשל שם, ובביאור הלכה ס"ח ד"ה יספור, בשם הט"ז, ומה שהובא עוד בס' ספירת העומר פ"ו בהערה א). ועל כן יחזור ויספור הימים והשבועות, בלא ברכה (פמ"ג באשל סק"ד. כה"ח ס"ק כ"ג) ובשאר ימים יכול לספור בברכה בכל ענין (עיין בבית"ל ס"ח ד"ה וסופר, אליבא דהט"ז. וכן העלה בפת"ש אות ט', ע"ש). ובמקום שאפשר, ישמע הברכה מהרב שמברך וכמנהגינו, או מאחר:

טעה בספירה

יג) מי שנודע לו שמה שספר אתמול היה בטעות, דינו כמי שלא ספר כלל, וסופר שאר ימים בלא ברכה. ואם הוא מסופק אם אתמול ספר נכון, סופר שאר ימים בברכה (פשוט):

טעה בימים או בשבועות

יד) ספר ימים ושבועות, אלא שטעה במנין הימים ולא טעה במנין השבועות, או בהיפך שטעה במנין השבועות ולא טעה במנין הימים, יחזור ויספור בלא ברכה. ובשאר ימים סופר בברכה בכל ענין (עיין משנ"ב סוף ס"ק ל"ח, ובבית"ל שם ד"ה יספור, כה"ח ס"ק צ"ו, פסקי תשובות סוף אות ט', דף רע"ו. וע"ע לעיל בסוף אות י"ב):

ספר בטעות ונזכר מיד

טו) מי שספר בטעות ונזכר לאחר שספר, צריך לחזור ולברך ולספור מחדש, כי ברכתו הראשונה היתה לבטלה כיון שספר יום אחר:

ואם נזכר מיד תוך כדי דיבור [כדי אמירת "שלום עליך רבי"] לספירה הראשונה שטעה בה, חוזר וסופר מיד כהוגן בלי לברך שוב. שכיון שתיקן לספור מיד תוך כדי דיבור, הברכה הראשונה עולה לו (משנ"ב ס"ק ל"ב. כה"ח ס"ק ע"ו. ותוך כדי דיבור, הוא מגמר הספירה הראשונה, ואע"פ שהיתה בטעות ולא יצא בה, כיון שהוא עסוק בספירה על כל פנים וניכר תיקונו. וכיו"ב איתא בש"ע סי' ר"ט ס"ב, ע"ש. ובתוס' בכתובות דף ל"ג

מקרא קודש – ספירת העומר

להקל. ועוד שיש אומרים שספירת ספק אינה נחשבת ספירה כלל. עיין בשו"ת דבר אברהם ח"א סי' ל"ד שתלה זאת במחלוקת אם יוצא בספירה בלשון הקודש כשאינו מבין, דלהמג"א אינו יוצא ולהיעב"ץ יוצא, ושמדברי הרז"ה והר"ן בסוף פסחים מבואר שיוצאים בשתי ספירות מספק ע"ש. וכן בשערי יושר שער הספקות פ"ה שסובר דספירת ספק לא הוי ספירה כלל, ובמקורות שניצייין לקמן. ומה שהוקשה להשערי יושר שם מספירה בבין השמשות ע"ש, נראה דשאני התם שאין לו שום ספק בעצם הספירה אלא על זמן בין השמשות להיכן הוא שייך, ואחרי שנפסקה הלכה לעניינינו שהוא נחשב כלילה לענין זה, ממילא אין כאן עוד ספק והויא ספירה ודאית. כנלע"ד פשוט).

ואם נתברר לו אחר כך באותו יום המנין הנכון, יחזור ויספור בלא ברכה:

ובשאר לילות כשיתברר לו מניין הספירה, יספור משם והלאה בברכה (פשוט). ובכל זה עיין באריכות בשו"ת יבי"א ח"ה סי' מ"ה, סידור פסח כהלכתו ח"ב פי"א ס"ז, ובספר ספירת העומר פ"ה סכ"א):

סימן לידע יום הספירה

כג סימן לידע חשבון ימי הספירה. באותו יום שחל לפני כן באותה שנה יום טוב ראשון של פסח [ליל הסדר], בו יהיה לעולם תשלום שבוע אחד שלם לספירה, בכל שבוע מהשבעה שבועות:

כיצד. כגון שחל יו"ט ראשון ביום שלישי, בליל יום שלישי (שני בלילה בלשון זמנינו). בשבוע שאחריו יהיה שבעה יומי דאינון "חד שבועא", ובליל שלישי בשבוע שאחריו "תרין שבועי", וכן הלאה בכל שבוע ושבוע בשנה זו. זאת אומרת, לעולם בליל כניסת חג הפסח, באותו לילה בשבוע שאחריו הוא חד שבועא. וכן הלאה. ובזה יידע בכל יום את המנין:

אחר, צריך לחזור ולברך (ט"ז סק"ט). והעתיקו השת"ז שם בסעיף ו', ומהרי"ץ בע"ה דף מ"א ע"ב). **ויש אומרים שאינו חוזר ומברך** (עיין במשנ"ב ס"ק ל"ב, ובשער הציון אות מ"א, ובביה"ל שם ד"ה או. וטעמם כי הברכה לא קאי על היום, אלא על עצם המצוה, וכמ"ש בשער הציון שם). **ולכן יחזור ויברך בהרהור** (כנלע"ד). ואם לא חזר לברך וספר כהוגן, אינו צריך לברך ולמנות שוב לכולי עלמא דברכות אינן מעכבות, וכמ"ש מהרי"ץ בע"ה שם):

המתפלל ביחיד

יט מי שמתפלל ביחיד, יעשה לו סימן [צלצול בפלאפון וכדומה] שלא ישכח לספור (מורה באצבע להחיד"א אות רי"ז, ע"ש). **וכן צריך כל אדם ליזהר מאוד בזה שלא ישכח או יטעה בספירה** (ועיין דברים חמורים בזה בזה"ק פרשת אמור צ"ז ע"ב תא קזי כל בר נש וכו', והובא גם בכה"ח סק"ד. וע"ע להרח"ף במועד לכל חי סי' ה' ס"א):

דילג יום אם יכול לברך לציבור

כ מי ששכח יום אחד ולא ספר, והוא הממונה שמברך בקול רם להוציא את כל הקהל בברכתו וכמנהגינו, יש אומרים שכיון שאינו יכול לברך להוציא עצמו, הוא נחשב כמי שאינו מחוייב בַּדְבָר ואינו יכול להוציא את הרבים ידי חובתן. ולכן יתן לאחר שיברך במקומו:

כא ומכל מקום אם הרב הוא שמברך, אפשר לסמוך על הסוברים שיכול להוציא אחרים, דגוברא בר חיובא הוא אלא שדבר אחר גרם לו, ומשום כבוד התורה וכבוד הציבור (עיין למהרי"ץ בע"ה דף מ"ב ע"א, כה"ח ס"ק צ"א, שו"ת שבט הלוי ח"ג סי' צ"ו, ובח"ד סי' קנ"ז בהערה לסימן צ"ו, פסקי תשובות אות כ', ובהרחבה בס' ספירת העומר פ"ד סט"ז. ועוד דיש בכך ספק ספיקא לומר דמיקרי מחוייב בדבר, דהא לרובא דרבוותא אפילו בדילג מיקרי תמימות ומברך, וכמ"ש בנהר שלום ס"י תפ"ט. ע"ש. וע"ע מגלה ג' ע"ב כבוד תורה דיחיד, קמור. ע"ש):

מי שמסופק כמה הספירה

כב מי שמסופק כמה היא הספירה, כגון שאינו יודע אם עתה הוא עשרים וארבעה או עשרים וחמשה, ואינו יכול לברר זאת בכל אותו הלילה. כיצד יעשה. יספור שתי הספירות שהוא מסופק בהם בזה אחר זה. שיאמר כך, האידנא עשרין וארבעה יומי בעומרא דאינון וכו', האידנא עשרין וחמשה יומי בעומרא דאינון וכו'. ולא יברך אז קודם על ספירה זו (כי אם הספירה הראשונה טעות, יש אומרים שהוא נחשב הפסק בין הברכה לספירה השנית הנכונה, וספק ברכות

בשער הציון אות כ"ח לענין לא הזכיר שבועות וכדלקמן באות ד'). ויותר טוב שישמע הברכה מאחר:

פרק ו'

מי ששואלו חברו כמה היום בעומר

וכדומה

כיצד להשיב

ג) הלכך מי ששואלו כמה הספירה, כיצד ישיב לו, יאמר לו "אתמול היה כך וכך" (ש"ע שם. וכן הוא מנהיגנו להודיע בציבור בכל ימי הספירה וכדלעיל). ועיין עוד לקמן באותיות ו' ז':

לא הזכיר שבועות

ד) יש אומרים שכשהגיעו ימי הספירה לשבוע אחד והלאה, אפילו אמר היום כך וכך, כל שלא הזכיר שבועות חוזר וסופר בברכה (אליה רבה. משנ"ב ס"ק כ"ב, ובשער הציון אות כ"ח בהרחבה ע"ש. ובדעת תורה שם בס"ד ד"ה שאם. וכ"כ בחזו"ע דף רמ"ז).

ויש אומרים שגם כשהגיע למנות שבועות ולא הזכיר שבועות יחזור לספור בלי ברכה

(עיין בשער הציון שם בשם הפר"ח שמחלק בין שבוע שלם לאינו שלם. ומהרי"ץ בע"ח דף מ"א ע"ב סיים על זה דלמאן דאמר ספירה בזה"ל דרבנן, צריך ליהזר אפילו כשהגיע למנות שבועות, דוק עכ"ל. ואע"פ שכתב בלשון צריך ליהזר, משמע דגם בדיעבד לא יברך, וכמש"ש לעיל מינה דאם ספר ימים ולא ספר שבועות יצא למאן דאמר ספירה בזה"ל דרבנן. וכן נראה דעת השת"ז בס"ק י"ג מדהשמיט דברי הפר"ח בזה כיעוש"ה, ובסק"ו, ולעיל בפרק ה' אות י'. וכל שכן בשבוע שאינו שלם שגם להפר"ח לא יברך. אכן ממ"ש מהרי"ץ שם אח"כ ובמתכוין הנשאל שלא להוציא, בכל האופנים צריך לחזור ולברך ע"ש, מבואר דכשלא נתכוון להוציא השואל מדין שומע כעונה, רק להודיעו המנין בלבד, וכנדון דידן, חוזר ומברך. והטעם כיון שניכר וידוע שאינו אלא משיב לו ודעתו לספור אח"כ בברכה כראוי, והוה ליה כמתכוין שלא לצאת. וזהו כדעת הט"ז סק"ג יעו"ש [רק שיש חילוק דלהט"ז גם במכוין להוציא מברך כדמשמע מראיותיו שם]. ואע"פ שהאחרונים הקשו על הט"ז דבש"ע ומקורו מהרד"א, מוכח בהיפך. מ"מ סברת הט"ז לא נפלאה היא ולא רחוקה. ועיין בפמ"ג במשבצות שם. וכן בערוך השלחן סוף אות י"ג הביא דעת הט"ז בשם יש אומרים. והאליה רבה והמשנ"ב בשער הציון שם סמכו על סברת הט"ז לברך בנדון דידן בכל גווני, אפילו בשבוע שאינו שלם דאינו אלא מנהג, כיון שלא הזכיר שבועות כמנהגו, דמוכח מלתא שמכוין שלא לצאת, ודיי לנו להחמיר היכי דהזכיר ימים ושבועות שהרי הט"ז חוכך גם בזה, ועוד יש לצרף דעת הגר"א שאינו יוצא למאן דאמר מצוות צריכות כוונה וכו' ע"ש. [ולפ"ז יש לעיין למנהגיני שאנו מקפידים לספור דוקא בלשון ארמי וכתיון חז"ל וכמ"ש מהרי"ץ, וכדלעיל בפרק ב' אות ה', נימא נמי דכשמישיב לשואל בלשון הקודש שלא כמנהגו לספור, מוכח מלתא בודאי שמכוין שלא לצאת ויחזור ויספור בברכה אליבא דהאליה רבה והמשנ"ב. אכן יש לומר שלא דברו הא"ר והמשנ"ב אלא כשלא אמר שבועות שהוא מעיקר הספירה, ובשבוע שלם הוא לעכובא להרבה פוסקים, משא"כ בארמי שהוא למעלה בעלמא. וכיו"ב כתבו האחרונים שאפילו השיב בלשון לע"ז לא יחזור לספור בברכה]. ומכל מקום לא פלט דין זה מפלוגתא, דמלבד דעת השת"ז, וגם הפר"ח סובר כן בשבוע שאינו שלם עכ"פ, וכיעויין בכה"ח ס"ק נ"ה, ובפסקי תשובות דף ר"פ,

מי שענה לחברו היום כך וכך

א) מי ששואלו חברו כמה ימי הספירה בזה הלילה, והנשאל לא ספר עדיין, לא יאמר לו היום כך וכך, כי אז לא יוכל לחזור ולספור אחר כך בברכה. ואף על פי שהמשיב לא מתכוין לצאת בזה ידי חובת מצות הספירה (כי יש אומרים שמצוות אינן צריכות כוונה, ועוד שיש אומרים שספירת העומר בזמן הזה מדרבנן, ובדרבנן אין צריך כוונה לכולי עלמא, ולענין ברכה צריכים לחוש ולהחמיר. עיין אחרונים. ועוד יש לומר דכשמישיב מנין היום הוא נחשב כמתכוין, שזהו עצם המצוה ספירה בעלמא לומר כמה היום בעומר. ושוב ראיתי שכ"כ בחק יעקב ס"ק ט"ו, ומביאו בכה"ח ס"ק נ"ז. וכ"כ בהגהות קרית חנה על הש"ע שם שכיון שדעתו להבין מה שיאמר דהא משיב לחברו, אם כן כבר ספר ומאי לו עוד, ע"ש ודוק. וכן משמע באבודרהם כיעוש"ה. והוא מקור האיי דינא. וכן באליה רבה ס"ק י"ג מצדד אליבא דהאבודרהם דאפילו במכוין שלא לצאת יצא מהאיי טעמא דמנה עכ"פ. ומ"מ להלכה נקיטינן במכוין שלא לצאת דלא יצא, וכדלקמן באות ה):

ולכן יש ליהזר לא להשיב כן, וכן לא להודיע זאת בלא שישאלוהו. ואפילו בבין השמשות. אבל להשיב או לומר כן קודם שקיעה כמה תהיה הספירה בלילה, אין לחוש, כיון שאינו זמן ספירה (ש"ע ס"ד ואחרונים. מהרי"ץ בע"ח ח"ב דף מ"א ע"ב). ועיין לקמן באות ב':

לענות כשהתפלל ערבית מפלג המנחה

ב) אם התפלל ערבית מפלג המנחה ולא ספר עדיין, לא יענה היום כך וכך, אף על פי שהוא קודם שקיעה, כיון שהתפלל ערבית ועשאו לילה (כן הוא לפמ"ש מהרי"ץ בע"ח דף מ"ב ע"א ד"ה אם טעו ביום המעונן וכו' דאם ספרו מפלג המנחה לא יחזרו לספור משתחשך בברכה, ע"ש בשם עולת תמיד נגד שכ"ג. וכן הוא לפמ"ש לעיל בפרק א' אות ט' וי"א ע"ש. וכ"כ בכה"ח ס"ק נ"ב, ושכ"כ הגר"ז את ט"ו. וכ"כ בפתחי עולם סק"י. וע"ע בביה"ל שם ד"ה אינו, ודוק). ומכל מקום בדיעבד שענה אז, יכול לברך ולספור משתחשך (דהוה ליה ספק ספיקא, ספק אם יוצאים קודם שקיעה ובפרט דרבים סוברים שאין יוצאים, וגם להסוברים שיוצאים יש אומרים שמצוות צריכות כוונה. וכן עיין עוד להט"ז בסק"ז דסבירא ליה דגם בהשיב בלילה חוזר ומברך, דהמשיב נחשב כמתכוין שלא לצאת ע"ש. והביאו גם בערוך השלחן סוף אות י"ג. והגם דלא קיימ"ל כהט"ז וכמ"ש האחרונים, הא מיהא במשיב קודם שקיעה שלא בכונת ספירה, אפשר לסמוך לברך. וכיו"ב עיין להמשנ"ב

מקרא קודש – ספירת העומר

ובשם שו"ת בית שלמה סי' ק"ח, ושו"ת שבט הלוי ח"א סי' ר"ה. וגם מה שכתבנו בדעת מהרי"ץ שהולך בדרך הט"ז, אינו מוכרח, ומה שכתב ובמתכוין הנשאל שלא להוציא, אפשר דרוצה לומר להוציא עצמו, שמכוין בפירוש שלא לצאת אלא להודיע לחבירו המנין בלבד. וכן מוכח מדציין לעיין פר"ח ואחרונים, ובפר"ח שהזכירו ראשון מפורש כן. ולישנא קלילא נקט בסיפא הנשאל שלא להוציא, כלפי רישא השואל שלא לצאת כיעו"ש, ולקמן באות ט'. וצריך עוד לעיין בדעתו שם ולא יזהה אחרונים עוד נתכוון ואכמ"ל):

ועל כן יש ליזהר בזה גם כשהגיעו לשבוע אחד והלאה.
ובדיעבד, המברך יש לו על מה שיסמוך. אבל יותר טוב שישמע הברכה מאחר. או שיברך בהרהור (כנלע"ד):

לא אמר "היום", כיון לא לצאת

(ה) אם לא אמר המשיב "היום", או שכיוון בפירוש שלא לצאת בזה ידי מצות ספירה, חוזר וסופר בברכה (אחרונים. מהרי"ץ בע"ח דף מ"א ע"ב):

הדרך לכתחילה

(ו) ומכל מקום לכתחילה הדרך הנכון והמובחר לצאת מכל ספק, שלא לסמוך על כל זה, ורק יאמר לשואל אתמול היה כך וכך, וכדלעיל (כי גם כשלא הזכיר היום, יש חולקים ואומרים שיצא, הואיל והוא המשך ותשובה לשואל ששאל והזכיר מהו מנין "היום", וכדמוכח גם ברד"א שהוא מקור הש"ע, וכמ"ש באליה רבה ס"ק י"ג. וכ"כ בהגהות קרית חנה על הט"ז שם. וכן הובא בכה"ח ס"ק נ"ג, ע"ש. וכן בכיוון שלא לצאת, יש אומרים שיצא וכדמשמע ברד"א שם, וכמ"ש באליה רבה שם. וכן הוא לדעת הרא"ה. וכמ"ש בכה"ח ס"ק נ"ח, ע"ש. ולעיל בפרק ב' אות י"ד במקורות):

להראות בסיודור

(ז) וכן אפשר שיפתח בסיודור ויראה לו שם באצבעו על מנין אותו היום, בלי להוציא כלום בשפתיו (פשוט. ואין לחוש בזה גם למאן דאמר הרהור כדיבור דמי, ולהסוברים כן אפילו בספירה, כיון שאינו מכויין לצאת. וכדעת האשל אברהם מבוטשאטש ב"רס"י תפ"ט. וכל שכן בנדון דידן שניכר שאינו מכויין לצאת שלכן אינו אומר בפיו. וכן עיקר. ואם לא כן לא שבקת חיי שהרי מצוי שקודם שסופר מהרהר בדעתו את הספירה כדי שלא יטעה. ועיין מה שהובא בזה בס' ספירת העומר פ"ה ס"ב ושם בסוף הערה ו', ודוק בדברינו. וע"ע לקמן באות י"ד, ולעיל בפרק ה' אות ד') ומכל מקום לומר אתמול וכו' הוא עדיף יותר (כנלע"ד. עיין בס' ספירת העומר שם, ולעיל בפרק ב' אות י"ד במקורות ד"ה ועוד):

השיב "מחר כך וכך"

(ח) אם השיב "מחר כך וכך", יכול לספור אחר כך בברכה (שזהו כמשיב אתמול וכו', ופשוט. וכ"כ בחזו"ע דף רמ"ז):

בלשון שאלה, וחברו השיב "כן"

(ט) מי ששאל לחברו בלשון שאלה, היום כך וכך, וכיוצא בזה, וחברו השיב לו "כן". לא יצא השואל שאין דרך למנות בלשון שאלה. וכל שכן שהמשיב לא יצא. ושניהם חוזרים וסופרים בברכה (זכור לאברהם אות ע'. כה"ח ס"ק ס"א. דעת תורה. הגר"ש וואזנר בקובץ מבית לוי. שערי יצחק פ' וישב ה'תשע"ו מדף ו', עש"ב. ועיין לשון מהרי"ץ בע"ח דף מ"א ע"ב ובמתכוין "השואל" שלא לצאת וכו' צריך לחזור ולברך ע"כ. וע"ע לעיל באות ד' במקורות):

אמר "היום ל"ג"

(י) יש ליזהר בסוף יום ל"ב בעומר אחר שקיעה, שלא לומר "היום ל"ג" קודם שיספור. ומכל מקום בדיעבד, כיון שלא התכוין בזה לצאת ידי ספירה, ואינו כדרך הספירה, יכול לחזור ולספור אחר כך בברכה (הואיל ויש אומרים שספירה בראשי תיבות לא נחשב ספירה אפילו במכוין לספור. עיין ברכ"י ס"ק ט"ו וסק"י, שערי תשובה אות ו', כה"ח ס"ק כ"ד כ"ו ול', וביה"ל ס"א ד"ה מונה. ועוד שלא ספר כמנהגו אלא בראשי תיבות, וגם שלא הזכיר שבועות, וכמ"ש האליה רבה והמשנ"ב בשער הציון אות כ"ח ע"ש, ולעיל באות ד'. וכל שכן כאן שגם הימים אמר רק בראשי תיבות. וכ"כ בשו"ת אור לציון ח"ג פט"ז ס"ד, ובס' הלכות חג בחג פ"ו הערה א' בשם הגריש"א זצ"ל יעו"ש, ובמשנ"ב מהדורת דרשו אות נ"ו):

ולכתחילה נכון יותר שישמע הברכה מהרב כמנהגינו, או מאחר (כנלע"ד, הואיל והרבה סוברים שבמכוין להודיע בזה מניין היום יצא בכך בדיעבד, עיין בכה"ח ס"ק ל' בשם כמה אחרונים דדוקא כשלא היתה כוונתו לומר חשבון כלל אלא לומר שהוא כמו יו"ט ושלא יאמר וידוי הוא דיחזור ויברך ע"ש). ואם אין מי שיברך להוציא, יש אומרים שלא יברך אלא בהרהור (כן הוא אליבא דהאחרונים הנז"ל):

אמר בראשי תיבות

(יא) וכן בשאר ימי הספירה, מי שהשיב לחברו וכדומה בראשי תיבות, כגון ביום שני אמר "היום ב"ת", או ביום שנים עשר אמר "היום י"ב", או שאמר במילוי אותיות "היום יו"ד ב"ת", וכן בשאר ימים. כיון שהוא מחלוקת אם יצא, נכון שישמע הברכה מהרב או מאחר, או שיברך בהרהור (כנלע"ד, ועל פי האמור באות הקודם):

מקרא קודש – ספירת העומר

לומד אז בציבור בשלחן ערוך שאמר לציבור שלא יוציאו תיבות אלו בפה ע"כ. ואף שמהרהרם בלבו ואיכא מאן דאמר דכדיבור דמי, כיון שמשנה ואינו מוציאם בפיו כשאר תיבות, גילה בדעתו שמכוין בפירוש שלא לצאת בזה ידי ספירה. וכל שכן לדעת האשל אברהם (מבוטשאטש) רס"י תפ"ט דהרהור כדיבור רק כשמכוין לצאת בהרהור, אבל הרהור בלא כוונה לצאת, וכל שכן בנדון דידן דמוכח שאין לו כוונה לצאת בזה, וגם הוא בדרך קריאה ולימוד בעלמא דלאו כלום הוא. וע"ע לעיל באות ז' ע"ש) **ואם אמרן**, טוב שישמע הברכה מהרב וכמנהגינו או מאחר. **ואם הוא במקום שאין לו מי שיוציאו, המברך בפיו יש לו על מה שיסמוך, כי כן נראה עיקר להלכה (כנלע"ד):**

אמר "היום האחרון לספירה"

יב) מי שאמר בסוף יום מ"ט אחר שקיעה קודם שספר, "היום הוא היום האחרון בעומר", אין זו ספירה, וחוזר וסופר בברכה (הגרשז"א זצ"ל בהליכות שלמה, פסח, פי"א ס"ד. סידור פסח כהלכתו ח"ב פי"א ס"ו בשם הגריש"א זצ"ל. ועיין ארחות רבינו ח"ב דף צ"ד בשם החזו"א באמר "היום יום ראשון בעומר" שלא יצא, דראשון הוא התחלה לא מספר. והוב"ד בפסקי תשובות הערה כ"א, ובמשנ"ב דרשו אות ל"ח. ולענ"ד צ"ע. ומהגמרא בפסחים ה' ע"א אין ראייה לנדון דידן, וכל שכן שלא רבים יחכמו לידע החילוק בזה בין ראשון לאחד שנאמר דהוי כגילה דעתו שלא לצאת):

"ארבעים חסר אחת", "שנים ועוד שלשה"

וכיו"ב, כתב

יג) מי שהשיב לחברו "היום ארבעים חסר אחת", או ביום חמישי אמר היום שניים ועוד שלשה" וכדומה, חוזר וסופר בברכה. שגם אם נאמר שזה נחשב ספירה, כיון שענה לשואל בכוונה בלשון כזו, הרי זה כמכוין בפירוש שלא לצאת בזה ידי ספירה (עיין גליון הגרעק"א ברס"י תפ"ט בשם שו"ת פרי הארץ, משנה ברורה ס"ק י"א, ספירת העומר פ"ה סי"ב ובהערות ל' ול"א שם ודוק. פסקי תשובות דפים רע"ז ורע"ט): וכן אם כתב לו מנין היום, יכול לספור אחר כך בברכה מטעם זה (כנלע"ד. ושו"ר בערוך השלחן ס"ט שכתב כן, וקל וחומר בעניינינו, ע"ש. וע"ע לעיל פרק ה' אות ח'). ומכל מקום לכתחילה לא יאמר אלא אתמול וכו' וכדלעיל:

קרא בשלחן ערוך ספירת היום

יד) מי שבדרך לימודו אמר את ספירת היום. כגון שהיה לומד בשלחן ערוך אחר השקיעה במוצאי יו"ט ראשון של פסח, וקרא מה שכתוב שם בסימן תפ"ט ס"א, "ביום הראשון אומר, היום יום אחד בעומר", או בליל שביעי לספירה קרא מה שכתוב שם "היום שבעה ימים וכו'", או בליל שמיני "היום שמונה ימים וכו'", או בליל ארבעה עשר "היום ארבעה עשר וכו'", יש אומרים שיצא ידי חובת ספירה בכך, אף על פי שלא התכוין אלא ללימוד תורה. ויש אומרים שלא יצא, שכיון שהוא בדרך לימודו אין זה אלא כמתעסק. (עיין שו"ת הלק"ט ח"א סי' קי"ד, כה"ח ס"ק כ"ט, חזו"ע דף רמ"ז, ספירת העומר פ"ה סי"ג, פסקי תשובות דף רע"ט):

ולכן צריך לזהר כשלומד אז באותו יום שלא יוציא תיבות אלו בפיו (וכן ראיתי מעשה אצל אממו"ר שליט"א כשהיה

פרק ז'

דיני קטן, אשה, אונן, וגר שנתגייר

קטן

(א) מצוה לחנך את הקטנים שהגיעו לְחִינוּךְ, אחרי שמתפללים ערבית, לספור ספירת העומר כל יום ובברכה, וכמו הגדולים. ומחנכים אותם לזה אפילו אם נראה שישכחו או ידלגו באחד מימי הספירה (פשוט, ומשום מצות חינוך. ועיין באות הבאה):

קטן שדילג

(ב) קטן שדילג יום אחד ולא ספר, יש אומרים שיספור שאר ימים בלא ברכה כדין הגדול (ספר ספירת העומר להרצ"ס זצ"ל פ"ב ס"י). ומכל מקום אם הקטן אינו שואל על זה, אין צריך למנעו מלברך (בחזו"ע דף רכ"א כתב דקטן רשאי לספור בברכה גם כשדילג משום חינוך ע"ש. ובספר סידור פסח כהלכתו (להרש"ז גרוסמן שליט"א) ח"ב דף קס"ב מחלק בין קטן ביותר, לגדול קצת ומבין ההלכות דיש לחנכו לְדַעַת ההלכה שאם שכח לספור אינו מברך בשאר הימים. ומה שנלע"ד הוא הפשרה שכתבנו בס"ד. וכל שכן שרבים הם המתירים לספור בברכה גם בגדול שדילג, ובקטן שפיר יש לסמוך עליהו שלא למנעו, ועדש"כ הב"י בס"י רס"ט ע"ש, ובדברינו בבנין משה ח"ב פי"ד הע' י"ז. ואכמ"ל עוד):

קטן שנעשה בר מצוה בימי הספירה

(ג) קטן שהגדיל באמצע ימי הספירה ונעשה בר מצוה, אם לא דילג שום יום מהספירה, יכול להמשיך ולספור בברכה כמו כולם (כיון שסוף סוף ספר גם בעודו קטן ואין כאן חסרון תמימות. ועיין חולין דף י"ג ע"א דאין מחשבה לקטן אבל יש לו מעשה מדאורייתא. ועוד דתיפוק ליה משום חינוך דשייך גם כשהגדיל וכמ"ש בשו"ת אור לציון ח"א סי' ל"ו. ועוד דאיכא ספיקות טובא, דמלבד מה שכתבנו, עוד יש אומרים דתרי דְרַבְנָן (ספירת העומר בזמן הזה להסוברים כן, וקטן) מְפִיק חד דְרַבְנָן, וכמובא בש"ע סי' תרע"ד ס"ג בשם יש מי שאומר, וע"ש במג"א. וכן יש אומרים דאף בדילג לגמרי סופר בברכה. וכן משמע בראשונים שלא נחלקו אלא במי שדילג יום, ובקטן שהגדיל שתקו אע"פ שהוא מצוי הרבה, דמשמע דלא סלקא אדעתיהו שלא יברך. וזו שיטה ממוצעת, כי יש אומרים שלא יברך כלל, ולאידך גיסא יש אומרים שיברך גם כשדילג, ולדידן אם לא דילג עכ"פ צריך וחייב לברך, כשאין רב שמברך ומוציא את כולם כמנהגינו. וכן דעת אאמו"ר שליט"א. ובמקוא"ה):

נשים

(ד) נשים פטורות מספירת העומר (רמב"ם ה' תמידין ומוספין פ"ז הכ"ד). וכן המנהג אצלנו שאינן סופרות כלל. מיהו אם רוצה יכולה לספור, אך לא תברך. ויש אומרים שעל פי הסוד אין הנשים רשאות לקיים מצוה זו אפילו בלא ברכה, וכמו ציצית ותפלין (עיין משנה ברורה סי' תפ"ט סק"ג. כף החיים שם סק"ט, ובזוה"ק פרשת תצוה דף קפ"ג ע"א, ופרשת אמור דף צ"ז ע"ב, הגר"ח בשו"ת סוד ישרים ח"א סי' י"ב ד"ה ועוד, שו"ת אבני נזר סי' שפ"ד, מהרש"ם בדעת תורה, ש"ע המקוצר סי' צ"ב הערה ט', שו"ת אור לציון ח"ג פט"ז ס"ח. פסקי תשובות סי' תפ"ט אות ז):

אונן

(ה) האונן, והוא מי שמת לו מת שהוא חייב להתאבל עליו, שהוא פטור מכל מצוות עשה שבתורה עד שיקבר המת, אין לו להתפלל ולא לספור ספירת העומר עד לאחר הקבורה:

ולכן אם לא ספר בלילה מפני אנינותו, יספור ביום בלא ברכה לאחר הקבורה. ואם רואה ביום כי האנינות תמשך עד הלילה, כי לא יוכל לקברו עד הלילה, יכול לספור אפילו באנינותו בלא ברכה, כדי שיוכל לספור בשאר הלילות בברכה. וכן אם מקום הקבורה רחוק וכדומה באופן שיודע בודאי שיהיה אונן עד הלילה שלאחריו, יכול לספור בלילה ובלא ברכה (מספק, כיון שהוא אונן ויש אומרים שאינו רשאי לספור. עיין בהרחבה בשו"ת נודע ביהודה מהדו"ק או"ח סי' כ"ז, הלכות אונן להגרא"ז מרגליות שבסוף ש"ע יו"ד, אות ל"א, ביאור הלכה סי' תפ"ט ס"ח ד"ה בלא, כה"ח ס"ק פ"ה פ"ו, ש"ע המקוצר ח"ה סי' קע"ח סט"ז, חזו"ע דף רמ"ד, ספירת העומר פ"ב סט"ו והלאה, פסקי תשובות אות כ"ג. וע"ע בש"ע המקוצר שם בסעיף ה' במקומות שיש חברה קדישא וסידרו כל ענייני המת וכו' שמותרים וחייבים בקרית שמע ובתפלה וכו' ע"ש. וה"ה לספירת העומר שיכול אז לספור בלילה בברכה. וע"ע בעיני יצחק שם הערה ה' בשם ספרי קדמונינו שמחמירים בזה):

גר שנתגייר

(ו) גר שנתגייר באמצע ימי הספירה, יספור בלא ברכה. ואם נתגייר ביום ראשון בעומר, סופר בו ביום בלי ברכה ובשאר הימים יספור בברכה (ברכי יוסף סק"כ וכו"א. כף החיים ס"ק צ"ד צ"ה. ספירת העומר פ"ב ס"ד):

מקרא קודש – ספירת העומר

*

ברוך רחמנא דסייען, מריש ועד כען
התחלתי וסיימתי, בעזרת הצור אֵל ישועתי, מגני עזי וזמרתי,
חדש אייר שנת ה'תש"פ ליצירה, ב'של"א לשטרות.
הצב"י **משה** בן כג"ק מוהר"ר יצחק שליט"א, **רצאבי**. יצ"ו.
שלים ולא שלימו רחמי שמיא

לעילוי נשמת
משה בן שלום זוגייר ז"ל
וסעדה בת יעיש ריעאני ע"ה
תנצב"ה

לעילוי נשמת
נתנאל רואי בן עוזיאל עראמי ז"ל
תנצב"ה

לרפואת
גרציה נורית בת יחזקאל תחי'

הצלחה בתורה ויראת שמים
יצחק בן אלעזר **חגבי** הי"ו

לרפואת
תמר בת יהודה שבח תחי'